

БЪЛГАРСКИ КИШЕВИЦИ.

Часть II

1860 Маия

Книжка втора

Иъщо за Кшиъ.

Отъ съчинение то на Г. Минле.

„Малко дни слѣдъ ново то ми оздравваніе дойдохъ много Англичѣи въ Инглю; и защото имъмахъ прѣводчикъ (терѣуманинъ) помолнихъ мя да ги придружа, когато имъмахъ намѣреніе да посѣтятъ по главни-тъ тамошкинѣ началници. Кинези-тъ ги приехъ съ голѣмъ церемоніи, и по първий-тъ Мандаринъ ги призови на обѣдъ.

„Монъ-тъ съотечественици съ благодареніе ся склонихъ да отидатъ, но имъмахъ намѣреніе съвсѣмъ да ся не приближатъ до ястія та, защото събяхъ че месо то може да бѣде или кучешко, или отъ мишки или червенъ сготвени съ свинскъ масъ. Но колко ся зачулихъ кога видѣхъ, не само разни ястіета, но и чудно наготвени.

И първо донесоха малки горещи хлябове и разни баници (бюреци); а послѣ сладка (шикерлемета), разнообразни яйца и кости съ мозъкъ подсладени; слѣдъ туй гжески, кокошки, говѣжди, ярешки и свински мяса; и най послѣ рыбы, *соужлужъ* и *пилафъ*. Освѣтъ тия трапеза та бѣше пълна отъ сухи и зелени овошки, и най добро Кынеско вино. Едно нѣщо само грозѣше този изряденъ обѣдъ, дѣто сички тѣ гости бѣраха въ едниѣ паници, която бѣше сложена на срѣдъ трепезѣ тѣ, ако и сички да си имахмы отъ прѣдъ и панички и купи (дѣлабокы паници) и набодки. Тия набодки конто сѣ направени или отъ дърво, или отъ трѣсть (камшиъ), или отъ сребро или слоновѣ кость (филь-днши), дълги сѣ колкото едно курчумену перо, на едниѣ край плоски а на другѣ краѣ глѣ. Съмъ гостенинѣ си има двѣ, конто като фане прѣзъ срѣдѣ тѣ съ десниѣ тѣ рѣжѣ, така нѣкакъ ги употребява: турѣ едниѣ тѣ помежду показалеца и голѣмыя прѣстъ, и като подпира отъ долу краѣ съ другѣ два прѣста, срѣдныя и присрѣдныя, държи ѿ неподвижна; а друга та, която ся движи, държи въ краѣ на показалеца и голѣмыя прѣстъ. И употребява и двѣ-тѣ като клѣщи (маша), съ конто земя мяса, рыбы и зеле не много ситно нарѣзано. А колкото нѣти ядѣтъ *пилафъ* или съкакво друго таково нѣщо, приближаватъ панички тѣ до уста та си, и съсъ плоско то на набодки тѣ го изсипватъ въ уста та си.

„ По благородни тѣ употребяватъ и нѣщо като лѣжниѣ отъ *порселанѣ*, а по нѣкогажъ и отъ сребро. Оныя конто ся младѣятъ носѣтъ съсъ гордостъ набодки тѣ на поясъ въ хубавѣ *калѣнѣ* въ който има и ножъ.

„ И азъ, като бѣхъ навикналъ отъ давна да употребявамъ набодки тѣ ядихъ чудно; но другари тѣ ми не можахъ да го истакжѣ. Прочее, донесоха отъ горни-тѣ лѣжниѣ, и при това сребърни набодки въ Кынѣ направени.

„ Запознахся съ единъ старъ чиновникъ царскы въ провинциѣ

тъ Ганомъ, който ся именуване Лий и имаше голѣмъ дарбъ, бѣше свободенъ, и казваше свободно каквото и да бѣше направилъ. Каза ми, на пр. че ся помъчилъ единъ път да мя открадне, но не можилъ да го извърши. Забѣлежено е че Кинези тѣ, като не могат да ся борѣтъ почтенно съ Англійци тѣ, крадѣтъ отъ тѣхъ колкото могатъ, и за това даватъ много пары заплатъ, и юще кога донесе нѣкой Англійскъ главъ кървавъ.

„И тойзи Кинезинъ ми призова на обѣдъ. На трапезъ тѣ видѣхъ наничкъ покритъ, нѣщо най рѣдко въ Кинъ. Като съднихмы домовладыка та санина на слугы тѣ, и вдигнахъ покрывкѣ тѣ. И изведѣхъ изкочихъ и ся разбѣгахъ раци, които гости тѣ като грабѣхъ, турѣхъ ги между зѣби тѣ си, и като ги строшавахъ ядѣха ги. Като поискахъ и азъ да подражаѣмъ други тѣ, видѣхъ че чурупката на рака бѣше сладка и мекка; а когато ся опитахъ и за трети ракъ, той толко силно ухапа долнижъ-тъ ми устия, щото го фърлихъ.

„Нашій тѣ Іаннуарій мѣсець е послѣдния-тъ на години тѣ на Кинези-тѣ, и прѣзъ него ставатъ прѣдуготовленія за новъ тѣ години. А при това тѣ употребяватъ безбройни фрази каквото тѣзи: „ще възблагодаримъ години тѣ, — ще испратимъ миналѣ тѣ години, — ще принесемъ дарове на новъ тѣ години, и други такыва. Отъ 19 Іаннуарія общи тѣ писалища ся затварѣтъ за триѣсетъ дни, въ които богати тѣ раздаватъ помежду си дарове, като чай, овошки и сладка, на които число то съкога бива *чифтъ*, защото то ся зема за благополучіе, а *текъ-тъ* за злощастіе. Такива дарове ставатъ прѣзъ сички тѣ празници, и при погребенія та на пріятелн; но въ послѣдния тозъ случай число то е *текъ*.

„На 23 на послѣдния мѣсець, или единъ недѣль прѣди новъ тѣ години, видѣхъ голѣмо движеніе въ къщи тѣ на сички; а тя ся именува ЧИЧАО, или жертва на Богъ-тъ на готварница та. Тойзи домащень Богъ, покровитель-тъ на къщи тѣ, сѣди малтъ и ло-

шо написанъ до пещъ тѣ. И най напредъ го очистиоуагъ прилѣжно
отъ сажди тѣ, които сѣ го покриваахъ прѣзъ трицѣтъ и поветче дни.
Спорѣдъ мнѣніе то на Кынези тѣ тойзи Богъ, като сѣ очисти така,
възлази на небеса и като съдне при други тѣ отговори на небесниа
съборъ за дѣла та на домочадиѣ то. А следъ това му позволявагъ
седмодневна почивка като го освободавагъ отъ мажкы тѣ му заня-
тія, които той накъ въсприема следъ седмь-тѣхъ дни. А народъ-тъ
върва че по горни тѣ Богове дохождатъ на земѣ тѣ въ цего време
сичкы наедно, и стоѣтъ седмь дни; за туй и приуговорявагъ кол-
кото могатъ по светло казати тѣ си.

„Вечеръ та сръщу новѣ тѣ годишнѣ градъ-тъ сѣ обърна на не-
обозримо зрѣдище; челоуѣци тѣ мнуваха отъ дюкани въ дюкани да
си плащатъ дългове тѣ и да си земагъ дължото; други отиваха на
разходъ по села та, други сѣ вѣщаха отъ села та, а цѣдицѣната
въ него день възлѣзоха на голѣмо количество.

„Вечеръ тѣ, лѣкарь-тъ Чанъ мя еризоеа на казѣ тѣ си и
отидохъ около седмыа часъ. Сичкы бѣха облечени съ най добры
тѣ си дрехы. Главна та стая бѣше освѣтена, постелкы тѣ най чисти,
и въ срдѣ тѣ стоѣше трапеза. На горни тѣ и часть имѣше единъ
столъ и на цего три икони, които прѣдставляваха „Чудесныа и
Небесныа Богъ Сацкта“ а прѣдъ тѣхъ имаше три нацици съ чай и
три чаши съ вино, защото жертви тѣ, които сѣ приносиагъ на Бо-
гове тѣ, сѣ стѣкога тройни. По падачѣ имаше дванайсѣтъ чащи ви-
но, които показваха дванайсѣтъ тѣхъ годишни мѣсеца, овоцкы, зе-
лія сурови, еиміанъ, свѣци вино, шекеръ, башица и *фу-ли*. *Фу-ли* е
приношеніе косто означава бдагопоучіе, и става отъ три видове,
отъ птици, свпніа и рыби.

„Къмъ по долныа край на трапезѣ тѣ, на земѣ тѣ, прострѣ-
ха чървенѣ постелка, върху коѣто наднаха на колѣнѣ сичкы. На-
чачаникъ-тъ на домочадиѣ то като сложи бѣж тѣ си главѣ на земѣ
тѣ, остана така много минути, и сѣ молише съ голѣмо бдагоговѣ-

ніе и умилеііе. А като и сичкы тѣ сынове повториѣхъ смѣцѣ тѣ мо-
литѣхъ, икони тѣ ся изгориѣхъ съсъ сребровиднѣхъ книгѣхъ, като изгѣр-
мѣхъ три фишека, а една вишена чаша съсъ *фули* ся фърли на
двора. Сичко то това означава признателностъ къъ полубога ЧИИ-
ПУНГА, който о заповѣдалъ на челоуѣци тѣ да готвѣтъ ястіета та
на мѣсто да ги ядѣтъ сурови. Слѣдъ това отидохъ въ готварницѣхъ
тѣ за да приносятъ жертва и на неговѣа Богъ, когото намѣрихъ
че слѣзѣтъ отъ небеса та. Той бѣше много чистъ, двѣ-три свѣщи
горѣхъ прѣдъ него, и три панички зеліе имаше около му. Послѣ ся
отдадохъ почести на прѣдци тѣ на домочадіе то, садо на мажкы тѣ,
конто бѣхъ изображени на осемъ икони, прѣдъ конто бѣха турини
панафи, вино и по двѣ набодкы. Тѣя церемоніи ся увѣичахъ съ ед-
нѣ изряднѣхъ вечерѣ. И така ся свърши ветха та година.

„А нова та зафана другоаче; мажіе, жени, дѣца, сичкы іѣ ча-
кахъ прави. И едѣа ся съзори, тозъ часъ донесохъ на съкыго то-
нѣхъ питѣхъ, раздѣсена съ шекеръ и вино. Като изгрѣ слѣнце, оти-
дохъ сичкы да ся поклонѣтъ на Богове тѣ на домочадіе то и на
града, на узрѣли тѣ прѣдци и на жѣци тѣ родѣнци, осемъ дни на
редъ сичкы тѣ жители ся посѣцавахъ единъ други. Много отъ тѣхъ
а особито началници тѣ на търговскы тѣ и общи тѣ заведенія, на
мѣсто да правѣтъ посѣщенія пращатъ посѣтителци пѣсѣмца, конто
служы тѣ фърлѣтъ подъ врата та.

„Както у насъ тѣй и въ Кыңъ ся издава сѣкѣхъ годишѣхъ кален-
даръ, който съдържѣхъ любовныи поуѣченія; кога на пр. да ся мы-
лѣтъ, кога да брьсѣхъ глаѣхъ тѣ си, кога да отварѣхъ дюкени тѣ
си, кога да пѣтувѣхъ иди да ся женѣхъ, или да правѣхъ сѣко
друго дѣло. Разумѣвася че словесци тѣ челоуѣци не вѣрватъ такыѣ
работи, щото нито ся подчиняватъ на поуѣченія та; но простѣй-тѣ
народъ ги слѣдва.“

Приветъ Н. Пайдековъ.

РАЗГОВОРЪ

МЕЖДУ ДВАМА УЧЕНИКА, СЛАВИ И ДИМИТРИЙ, ВРЪХЪ
БЪЛГАРСКИ-ТА НАРОДНОСТЪ. (*)

Слави. Колко ми еди чудно като си пресмѣтихъ за днешни-тъ разногласія и непоразумения, които имя-то народность причинява въ духъ-тъ на народа ни! Многома отъ насъ, като не му познаватъ смъщо-то значеніе, тълкувать го различно: едни го земахъ за върхъ, а други за поганство, едни си показватъ че уми го желаятъ безъ да знаятъ защо, а други го мразятъ като че было лошево нѣщо, безъ да си съумѣять че това е едно свято название, което природа-та дала на челоуѣцы-ты за да си распознаватъ едни отъ други, и да блядхъ, да рекъ тѣй, съревнователи едни на други. щото да наирѣдубать и едни-ти и други-ти, като сѣ трудять да сѣ покажатъ достойны за опредѣленіе-то си.

Димитрій. Отъ истинхъ, пріятелю, гядамъ сѣ голѣмо любопытство да става често пытаніе за народность между насъ. които сме още далечъ, мыслихъ, отъ да уцѣнимъ това имя народность. Причина-та на това умствено възбужденіе ми е съвсѣмъ неизвѣстна. Изволиватели да ми дадете мнѣніе-то си врѣхъ той народенъ въпросъ?

Слави. Съсѣ всякхъ радость, друже мой, бы пожелалъ да възблагодарѣхъ любопытство-то ви, ако бы познавалъ искренность-тъ

(*) Съчиненъ отъ Д. В. Попова и казанъ по испытаніе-то на Шюмпенско-то училище отъ двама ученика Т. И. Шамшекіева и С. И. Иліева.

на лице-то съ което ще имамъ да си разприказѣмъ сърдечно: защото мнозина отъ насъ, както казвате, далечъ отъ да уцѣпѣятъ имя-то народностъ, имать го въ малко едно уваженіе.

Димитрій. Не, пріятелю, нѣмайте съмнѣніе за мене. Азъ съмъ любитель на това имя, и слушамъ отъ се сърце разговорки-ты що ставать връхъ него. Стига само да въспрѣемъ приказки-тъ.

Слави. Причина-та на днешно-то народно пытаніе е съвсѣмъ естествена: всякъ чувствителенъ лесно може ся откри, като си науми природный законъ, който съ невидимъ единъ съѣзъ свързва нераздѣлно жители-ты на единъ коѣ да е странъ на земѣ-тъ, както имъ даде единъ общъ языкъ, едни общи права, обычаи и свойства, и присъедини сърца-та имъ чрезъ народни-тъ симпатіѣ, що всякъ народъ много или малко трѣба да има. А за да бы человекъ познавалъ и защищавалъ народны-ты си интереси, истый тоя законъ ободрава уметвенны-ты му дарованія чрезъ особы едни народны чувствованія, достойны да го поставять мадъръ, и го увѣрява че отъ само-то народно негово имя зависи негово-та честъ, слава (прикъсва го).

Димитрій. Добре, нѣ, знаете ли че ные Българе-ти въ обще сме лишени отъ естествено-то това ободряваніе на уметвенны-ты дарованія? защото повечето отъ насъ ако и да ся показваме отъ вѣнъ че ушь чюв тзоваме, нѣ всичко-то ни това ушь народно чювство не е друго освѣнъ просто едно мечтаніе на ума, и сѣтиъ малко ги е грижа да не изгубять имя-то на рода си. Отъ дѣ проне-хожда проче то ва? и ные не ли имаме истия опзи законъ както и други-ти народи?

Слави. Това е право, драгый ми друже, и то е знакъ на обезчювственность-тъ на сърце-то, което ся вижда да ся е лишило отъ правило-то на естественны законъ: нѣ кому мыслите да отдадете

причинѣ-тъ на тѣхъ обезчювствениость? на самы-ты насъ ли или другому?

Димитрій. Азъ мыслиа, на самы-ты насъ, защото, кой другий ни е кривъ, когато ние самы не умѣемъ да си оцѣнимъ народность тѣ и ѣ оставяме да си поттиква отъ гонители-ты ѱ? А явно е че това прѣсхожда отъ невѣжество и мръчъ!

Слави. Това е мнѣніе на повечето отъ насъ конто мыслимъ да сме сполучили въ разсѣждане-то си, и съ това си позволяваме да казваме разны укоренія противъ народа си, безъ да искаме да разсѣдимъ по натакъ, та да достигнемъ до самыя изворъ, отъ дѣто истия, като да река тѣй, това хладнокрѣвіе въ сѣрца-та ни. Вые казвате, че това прѣсхождало отъ невѣжество. Добръ, ами това невѣжество отъ дѣ произлиза, и то отъ самы-ты насъ ли?

Димитрій. Явно е че отъ самы-ты насъ, отъ кого другого не бѣде?

Слави. Мога ви, кажете ми, кой прѣпятствува на народно-то ни просвѣщеніе? кой унищожи почти старѣ-тъ ни книжевноствъ, която просвѣти и прослави наши-ты праотцы, и която още и днесъ ни служи за да славимъ създателя си? Кой опроверга народиѣ-тъ ни Іерархіѣ, които нѣма още единъ вѣкъ отъ както ѱ ся затрило ния-то? и естѣ кой употреби бѣзбройны хитрини и лукавства за да заплѣни умове-ты на простодушныя ни народъ, и да обезчювстви невинны-ты му сѣрца? ние сами-ти ли?

Димитрій. То ся знае че мы сами сме причина, защото въ старо время ако и да сии имали книжевноствъ и Іерархіѣ; виждася обаче че и тогати още, както и днесъ, да сме были лишени отъ народно чювство, та сме оставяли духове-ты си лесно да ся завладѣвать отъ други-ты. Ако бы сме го имале, то бы поне по прѣданіе ся завардило въ сѣрца-та на днешны-ты Българи

Слави. Не тѣй Господине, не! трѣба да зомемъ дѣйствительно

работѣ-тъ и да разсѣдимъ съсъ здравъ разумъ, безъ никакво при-
страстіе! Единъ народъ, който подиръ толкозы подвигы, като до-
стигва да ся види независимъ отъ всяко посрѣдственно и непосред-
ствено вліяніе, призивава си народны-ты права, и си поставя особ-
нѣ своиѣ Іерархіѣ съ особно свое духовенство, което като бѣше
чисто народно несомпѣнно е поучявало народа си и му ободрява-
ло духа, щели бѣди толкози бѣзчувственъ щото да не чюствова
народны-ты си интересы и да не глѣда да ги защищава? и сѣтиѣ
когато единъ народъ е вкусилъ веке славѣ-тъ на свое-то имя мо-
же ли да бѣди хладнокрѣвенъ камъ неправедно-то гоненіе и уни-
щоженіе на безцѣннѣ-тъ му честь, славѣ, народность, за имя-то
на кой-то народность ся упозналъ достоенъ, и съ имя-то на коя-
то има да ся хвали и горделѣ прѣдъ свѣта.

Димитрій. Тѣзи пѣща сѣ тъмны, Господине мой, за тѣхъ нѣ
не можемъ да имаме точны доказателства. То само мые млади-ты
си ги въображяваме или правимъ приказки, нѣ и да докажимъ, не.

Слави. Какъ, Господине, можете ми каза че Българе-ти не сѣ
были никогы независими, и че не сѣ съставлявали особенъ за се-
бе си държавенъ народъ и не сѣ имали особенѣ своиѣ Іерархіѣ?
А какъ бѣхъ въ старо врѣмя Българе-ти, що живѣяхъ по златныя
вѣкъ на Българскѣ-тъ исторіѣ, и най наче по славно-то врѣмя на
чюдесный Царь Симеона, който съ едиѣ-тъ си рѣкѣ държаше скип-
трѣ-тъ, и управляваше силно-то си царство, а съ другѣ-тъ перо-
то, съ което умножяване и украшяваше Старо-Българскѣ-тъ пис-
менность за да поучи и ободри мысли-ты на Българи-ты, които по
негово-то врѣмя достигнѣхъ до единъ доста горенъ степенъ на о-
бразованность-тъ, и ся видѣхъ най благополучны отъ колкото бѣ-
хъ въ други врѣмена?

Димитрій. Е, добръ. Какъ сме прочее достигнѣли днесъ до
толкова, дѣто да изгубимъ народно-то си чюство и да оставимъ

духа ни да ся владѣе отъ чюздѣ духъ? и сѣтиѣ, дѣ бѣхмѣ до сега, че нынѣ ни дошло на ума да правимъ питанія врѣхъ народность и да искаме да зящищяваме ниродны интересы.

Слави. Чюдна работа! Единъ младъ Българинъ, който е училъ народнѣ-тъ си исторіѣ да незнае какъ неговѣ-тъ дѣдове сѣ лишени отъ народно чюество и какъ си забравили народность-тъ. Е-то какъ: Когато Българе-ти, по Божіе произволеніе, ся опуждихъ да прѣпознаѣтъ чюздѣ власть отгорѣси, тази власть на тѣхны-ты побѣдители не бѣше толкози опасна за народность-тъ имъ колкото тайно-то хытро и лукаво вліяніе на единовѣрцы-ты имъ братія, които посрѣдствомъ на Христовѣ-тъ вѣрѣ искахъ да онищожѣтъ народно-то имъ имя и да го слѣѣтъ съ тѣхно-то.

Димитрій. Защо Г-не казвате че власть-та на тѣхны побѣдители не была толкози опасна колкото незнамъ какво вліяніе на единовѣрцы-ты имъ братія, какъ смѣете да ся изразите тѣй и съсъ този си начинъ?

Слави. Какъ ли? защото първи-ти имъ завоявахъ гнѣзда-та, и тѣй ги прѣяхъ като гости въ жилища-та си безъ да опыта народность-та имъ нѣкоѣхъ врѣдѣ, напротивъ имъ давахъ всякъ свободѣ да извършяватъ вѣроисповѣдны-ты си и народны обряды, а послѣднѣ-ти съ посрѣдство-то на държавнѣ-тъ власть, чрѣзъ тайны клеветы не прѣстанѣхъ да гопятъ тѣхнѣ-тъ книжевность, Іерархіѣ и народность, до дѣ най сѣтиѣ сполучихъ да завладѣѣтъ и самыя имъ духъ народенъ, и малко остана да не изчезне и само-то имъ народно имя, което самъ Богъ имъ далъ. За всичко това ные имаме да отдаваме голѣмъ признателность на великодушны-ты и милостиви наши Господари Султаны; защото на тѣхъ ные дѣлженствуваме и само-то си названіе, съ което днесъ ся отличяме между други-ти народы, и най паче на Държавнѣйшій и Милостивѣйшій нашъ Господаръ Султанъ Абдулъ Меджидъ Ефендимизъ, който, като

чядолюбивъ отецъ желае просвѣщеніе-то на вѣрны-ты си подданны чяда, и като гы закрыля съ благотворно-то си и сіятелно крыло, подканя гы камъ образованность-тѣ. Дано прѣблагый Богъ му продължи дни-ты и ни го поживи до много благополучны години.

РАЗГОВОРЪ

МЕЖДУ ТРИМА УЧЕНИКА: БОЯНЪ, МИРЧЮ И ДРАГИЦ, ВРЪХЪ
УЧЕНИЕ-ТО НА БЪЛГАРЧЕТА ВЪ НАРОДНО УЧИЛИЩЕ. (*)

Боянъ. Приятелю, като си наумиѣхъ днесъ добрини-ты що досто-почитаемо-то ни градско общество струва въ ползѣ на нашиѣ-тѣ мла-диниѣ, устищамъ въ себе си едиѣ не изреченѣ радость, която мя прави да вѣрвамъ, че сме най-благополучни на свѣта. А най-много като сравниѣхъ млади-ты врѣмена на родители-ты ни съ наши-ты.

Мирчо. Да, приятелю мой, като си размыслиѣхъ и азъ не можиѣ никогы да ся откажиѣ отъ признателность-тѣ, койѣто ные ученици-ти имаме вѣчно да отдаваме на родолюбивы-ты наши градоначальни-цы, на които постоянны-ты старанія за добро-то състояніе на учи-лища-та ни явно доказватъ тѣхнѣ-тѣ искрениѣ любовь къмъ насъ.

Боянъ. О! колко сме честити ные сичкы ученици като намѣтра-ме днесъ доволны срѣдства за наше-то просвѣщеніе и образованіе! О! колко е велика добродѣтель-та на наши-ты мили граждане, кои-

(*) Съчиненъ отъ Д. В. Попова и казанъ по испытаніе-то на Шюм-пенско-то училище отъ трима ученика, А. Дѣкова, А. Магева и Г. П. Стоянова.

то ни сѣ снабдили съ добры порядны училища и добры учители! О! колко е голѣмо и свято чядолюбіе-то на наши-ты прѣдрагы родители, които, като сѣ узнали необходимость-тъ на ученіе-то, прѣдали ни сѣ въ учителскы рѣцѣ за да добѣмъ нужно-то душевно и тѣлесно наставленіе!

Мирию. Нѣ съ жялость глѣдамъ, любезны ми, нѣкон си отъ помежду насъ да чювствуваъ не само справедливо-то това призна-телство, нѣ още да не познаваъ и безцѣнность-тъ на тѣхнѣ-тъ мнѣхъ младшиѣ, койѣто искатъ да прѣминѣтъ лѣниво безъ да показ-ватъ нищо най мажкѣ ревность камъ ученіе-то, и да бѣдѣтъ на-клонни повечето камъ невѣжество и неученность.

Боянъ. Отъ истинѣхъ, това съмъ забѣлѣзалъ и азъ въ обхожде-ніе-то на повечето лѣниви ученици, които немыслятъ за друго ни-що само за игра. Наприм., ето както е слученикъ-тъ ми Драгни.

Драгни. Я махвай ея отъ тука, не ходи да мя смѣщавашъ съ твои-ты си учители и училища. Не смѣташъ че съсъ тѣзи пусты учители и училища хубава-та ни младина отива на пусто е! Бащи-ти ни прѣдали въ учителскы рѣцѣ, че добръ сѣ направили тѣй ли? не мыслишъ дѣто ни проваждатъ съсъ силѣхъ сякѣ сутринѣхъ въ у-мразны-ты му училища не за друго само и само да ни държатъ като въ тъмницѣхъ, сѣдналъ си да ми гѣлчишъ намъ що намъ какво.

Боянъ. Слушай го сега, що мысли.

Мирию. Излѣганъ си, брате, излѣганъ! съ тѣзи си глупавы мы-сли мамнишъ себе си! ученіе ти думае ученіе! безъ него не стру-ваме днесъ ни парѣ! Знаешъ ли че то е само-то нѣщо що може да ни направи благополучни не само на този свѣтъ, нѣ и на онзи? Защото, като една зара отъ Божіѣхъ-тъ прѣмѣдрость, просвѣщава у-мове-ты ни и ни показва пътя къмъ добродѣтель-тъ и истинѣхъ-тъ.

Драгни. Тѣй сѣ празны думы, и не щѣ да вы слушаемъ. Выс

оте сѣ намѣрили сега умни зеръ? до сега хората се съсъ учение сѣ живѣли, тъй ли? Знаете ли вы мене баба ми, жена стара и умна що дума! „Отъ както е излѣзло днешно-то дяволско учение, отъ тогазъ и Господъ дигнѣхъ берекетя си отъ земѣ-тъ: Едно врѣ-мя хора-та колкото по прости были толкозъ и по познавали Бога и си държали на здраво върѣ-тъ; пакъ сега колкото сѣ по учени толкозъ по непознавать Бога и не си държатъ върѣ-тъ.“ Дѣ ви остава сега учение-то? Казвайте де.

Боянъ. Господине, тебѣ баба ти за да проумѣе отъ учение трѣ-ба и тя сама да бѣде учена; инакъ дѣ що има развращени, лука-ви, безбожни, като по-хитри отъ нейѣ, тя ще ги земи за учены: всякогы единѣхъ лукавъ бива много по-хитарѣ отъ единѣхъ не учени зашто и негова-та хитрость му ся струва да е учение. Прочее ты ако бы да слушашъ бабенкы свѣты, увѣрявамъ тя че, не ще станешъ по умни отъ единѣхъ бабѣ.

Драгни. Какъ? ные млади-ти не ли сме длѣжни да слушаме и да почитаме стары-ты?

Боянъ. Да, длѣжни сме да ги почитаме спорядъ свѣта що казва: „почитай стары-ты за да почитать и тебе кога устарѣешъ.“ Може и да ги слушаме само, нѣ не и да слѣдваме глупавы-ты нѣхъ свѣты; зашто всякъ що е старѣ не бива и умни. Отъ това, ко-гато свѣти-ти на единѣхъ старѣ сѣ мѣдри, длѣжни сме да ги слу-шаме и завардяме; нѣ когато сѣ както свѣти-ти на твойѣ-тъ ба-бѣ, да ги слушаме може, нѣ не и да ги слѣдваме.

Драгни. Не, Господине, не. Менѣ баба ми твърдѣ добръ каз-ва, и бы ѣхъ слушалъ по-добръ, ако можаше да предума майкѣ ми и бащѣ ми за да не ми проваждатъ веке на училище, че ми е у-мразило веке да мя наказвать всякъ день, зашто не съмъ училъ уроцы. Азъ научихъ веке то дѣто ще ми трѣба: да си пишѣхъ зна-ѣхъ, още и да си смѣтамъ, ока-ракамъ и ортакъ-ракамъ не ли из-учихъ? що искать още?

Боянъ. Добръ, нъ, само съсъ това си знаніе ты не ще имашъ никакънъ разликъ отъ единъ безкижеснъ челоукъ; защото писмо-то ти не ще има разликъ отъ негово-то кертисваніе на четолъ, или забѣлзваніе на тебеширъ, и ракамъ-тъ ти отъ негово-то смѣтаніе съ черъ бобъ. За да знашъ да писвашъ добръ и правилно трѣба да си изучишъ грамматикъ-тъ, и за да смѣташъ трѣба да си искаранъ аритметикъ-тъ. Нъ и това не стига, трѣбва още да имашъ знаніе отъ всички-ты други науки, що ся прѣдавать въ училище-то ни, за да ти ся развѣятъ що годъ мысли-ты, и да добиешъ основны понятія, които ще просвѣтятъ колко-годъ ума ти; другояче оставашъ вѣчно слѣпъ, та тогази бѣло-то ще ти ся вижда черно, пакъ черно-то бѣло.

Драгни. Какво ще рече то слѣпъ? Слава Богу, мене очи ми не виждатъ ли, че бѣло-то да ми ся вижда черно, пакъ черно-то бѣло? Какво исканъ да кажишъ съсъ това?

Боянъ. Какво ли? както тѣло-то тѣй и душа-та си има свои-ты очи: очи-ти на тѣло-то за да виждатъ имать нуждъ отъ свѣтлинъ, а очи-ти на души-тъ имать смъще нуждъ отъ ученіе, което е свѣтлина на ума. Слѣдователно както чловѣкъ като ся лиши отъ свѣтлинъ не вижда и бива слѣпъ, тѣй и душа-та като ся лиши отъ ученіе остава въ мракъ и бива слѣпа. Наприжъръ единъ учепъ ако види за пѣрвъ пѣтъ телеграфа ще разумѣе завчясъ че това о слѣдствіе на електро-гальваническъ-тъ силъ, и не ще остане очю-ленъ, додѣто единъ простакъ, като ся слиса и смая отъ това физическо искусство и като не може да проумѣе нищо отъ нѣго, казва: „това е дѣвола работа.“ Виждашъ ли сега какъ неучениый зема бѣло-то за черно?

Мирно. Тѣй, пріятелю, тѣй. Ты трѣба отъ сега нататакъ да гландашъ колкото можешъ да ся ползувашъ отъ днешны-ты общи добрини, които ти даватъ доволно сръдство за добро-то ти въспи-

таніе и образованіе; защото врѣмя-то хвърка и младина-та ти отъ денъ на денъ ся изгубва въ вѣчностъ-тѣ. Подиръ врѣмя ще ти доди на умъ да ѣхъ потрѣсишь, нѣ не ще ѣхъ намѣришь веке не! Мах-ни тѣзи бабенки мисли отъ ума си и гядай до дѣто си въ младж-тѣ си таѣхъ възраст да ся снабдишь съсъ понятія учени, като от-давашъ голѣмъ признателностъ на родолюбивы-ты ни школскы на-стоятели, които, като сѣхъ упознали за добро и свято ученіе-то, не престаино сѣхъ стараѣть за наше-то душеспасително поученіе и на-ставленіе.

Драгни. Вые какво щете, казвайте, азъ не давамъ ухо на ду-мы-ты вы. По добръ ми е да слушамъ бабѣхъ си, а не васъ.

(отива си разсърденъ)

Боянъ. Виждашь ли, брате, колко зли впечатленія правять глу-павы-ты приказки на единъ бабѣхъ въ сърдце-то на единъ ученикъ, и колко го развращавать? И сътиѣ, виждашь ли лошъво-то дома-шно отхраняніе какво опасно вліяніе има въ неовинно-то сърдце на единъ младъ, и колко му прѣпятствува въ напредъка къмъ на-уки-ты.

Мирчо. Отъ истинниѣхъ пріятелю, до сега азъ никакъ не бѣхъхъ прѣмыслилъ причинѣхъ-тѣ на Драгневѣхъ-тѣ лѣнностъ; само му ся чю-дахъ, като го гядахъ да мрази толкози ученіе-то; защото инакъ той е естественно надаренъ съсъ добъръ духъ, и може най-добръ да учи отъ всички насъ, нѣ при всячко това не ще да си дава трудъ за да учи уроцы-ты си, и гяда всякогы да играе.

Боянъ. О! колко е за okayваніе състояние-то на единъ младъ, който, прѣдаденъ съвсѣмъ въ лѣнностъ и невѣжество, не ще никакъ да ся свѣсти отъ дълбокыя сънъ на простотѣхъ-тѣ! Горко за него-вѣхъ-тѣ младинахъ, като не ще да уцѣни никакъ златно-то ѣхъ врѣмя! Увы! такива млади сѣхъ недостойни сынове на милѣхъ-тѣхъ ни майкѣхъ Българіѣхъ, която, насытена отъ толкози врѣмя на самъ да гяда

толькова свои члѣда да чезнѣтъ вѣчно въ мръня на неученность-тѣ, на пусто трѣси у тѣхъ утѣшеніе, и като не намира, пада въ край-но отчаяваніе, и излива горьки сълзы! Единичка-та ѝ и сама-та надежда не остава у никого другыго само у малкома-та оныя що сѣ обыкнѣли мѣдрость-тѣ и желѣтъ просвѣщеніе-то! Дойдете, братя, дойдете! спѣшите въ помощь на ужаленѣ-тѣ ни майчицѣ! Дано ѣ утѣшимъ и зарадваме съ първы-ты наши плодове на ученіе-то! И дано достигнемъ единъ день, дѣто да ся покажемъ достойни нейни сынове. Това сѣ свято-то намѣреніе на родолюбивы-ты и достопочтаемы-ты наши граждане, които ежедневно ся стараѣтъ за наше-то просвѣщеніе и образованіе. За тѣхъ нѣе не можемъ друго освѣтъ да дигнемъ рѣцѣ камъ Всевышняго и да му ся молимъ за да ни ги поживи до много благополучны години.

ДѢЛО

ОТЪ ДѢЛА-ТА НА ГРЪЦКЪ-ТЪ ЦАРИГРАДСКЪ ПАТРИКХАНЪ.

Не смя ній само Българе, кои-то ся плачимъ отъ гръцкѣ-тѣ Цариградскѣ патрикханѣ; не садѣ ній виками срѣщу незаконно-то и поставяніе. Викатъ и ся плачѣтъ противъ ней и други, а именно сами-тѣ гърци, кои-то сѣ имали случай да ѣ поопитѣтъ поотблизо. Даже ѣм укоряваѣтъ за прѣстѣпленіа на законн-тѣ и за грабительство сами-тѣ древни православно-восточни патриаршески прѣстоли.

Не ся ѣе много врѣмя минѣло откакъ Цариградскій-тѣ патриархъ настѣпи въ права-та Іерусалимскій-тѣ и го наскърби съ неправедно-то рѣшеніе на синайскій-тѣ въпросъ. Български-тѣ книжци бѣхѣ уномияли (глед. книж. първѣ отъ мѣсяцъ Ноемврій год. 1859 стр. 389—391 летоп.) за прѣшнрніѣ-тѣ, коіа-то бѣше произѣзла при свѣршваніе-то на минѣлѣ-тѣ годиниѣ между Цариградскій-тѣ и Іерусалимскій-тѣ патриархъ, поради избраніе-то на синайскій-тѣ архіепископъ и рѣкоположеніе-то му. Извѣстно ѣе, чи іерусалимскій-тѣ патриархъ не ся съгласи да рѣкоположи избранній-тѣ отъ Синайски-тѣ отци Архим. Кирилла, поради недостойнство-то на този дирій-тѣ и незаконно-то му избраніе, а пакъ Цариградскій-тѣ патриархъ макаръ и да нѣмаше никакво право да ся намѣсва въ това дѣло, коіе-то не подлежи на неговѣ-тѣ власть, при свои си незаконно рѣшеніе-то му и даже рѣкоположи Кирилла за Архіепископъ на синайски-тѣ монастыри, коіе-то той никоги не трѣбваше да направи, ако почиташе права-та на други-тѣ и не

прѣстъпаше законн-тѣ. Но за да ся оправдае послѣ въ тѣзи по-
стѣпкѣ, на кой-то незаконность-та ся расчу наврѣдъ, той проводи
ѣдно окружно посланіе до всички-тѣ независими църкви. Това по-
сланіе, като было написано пристрастно и освѣтъ това като съдър-
жи мисли, кои-то не може да приѣме православна-та църковь, за-
щото тѣ сѣ ся родили само отъ властолюбіе-то и развращенность-
тъ на грѣцкѣ-тѣ цариградскѣ патрикхѣ, то и ся намѣрили лю-
бители на истиинѣ-тѣ, кои-то отговорили на съдържаніе-то му съ
ѣдинѣ брошюрѣ, коіато ся ѣе поіавила отъ нѣколко недѣли насамъ,
подъ заглавіе : *Ἐπιστολὴ τοῦ Παναγιωτάτου, Πατριάρχου Κωνσταν-
τινουπόλεως πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἑλλάδος περὶ χειροτονίας
Ἀρχιεπισκόπου Σιναίου.*

Като ѣе доста голѣма тази брошюра и поради това може да
занеме доста мѣсто, ній не ся рѣшавами да ѣѣ помѣстимъ всичкѣ-
тѣ въ наше-то періодическо списаніе, колкото и да ѣе занимател-
на тя за Българе-тѣ въ настоіаще-то врѣмя, а ще ѣ представимъ
само съдържаніе-то,

Съчинитель-тѣ на тѣзи брошюрѣ ся прѣдставлява въ прѣди-
словіе-то, чи той като ималъ щастіе да чете посланіе-то, коіе-то
было пратено на църквѣ-тѣ въ Елладѣ отъ цариградскій-тѣ прѣ-
столю, ся рѣшилъ да го обнародва въ особеннѣ брошюрѣ съ забѣ-
лѣжваніа противъ лѣжливи-тѣ му мисли, за да не бы мълчаніе-то
въ таквизи обстоітелства да ся покаже като чи ся принознавѣтъ и
приѣмѣтъ такви зѣла на великѣ-тѣ църквѣ на кои-то то служи
за оправданіе. Но тази брошюра, както ся види отъ другѣ ѣдинѣ,
коіа-то излѣзе прѣди неѣѣ, ся ѣе напечатала по желаніе-то на Іе-
русалимскій-тѣ патриархъ и поради това трѣбва да ся мисли, чи тя
сѣдържи неговни мисли.

Подиръ кратко-то си прѣдисловіе, коіе-то ѣе пѣлно съ него-
дованіе и скѣрбѣніе, чи опѣзи, кои-то трѣбваше да сѣ блюстителн
на священни-тѣ постановленіа църковни, възобикнѣли по много без-

законіе-то, отколко-то правдж-тѣ, съчинитель-тѣ вкарва въ съчиніе-то си часть отъ патріаршеско-то посланіе и наченва да му разгѣжда мисли-тѣ до колко сѣ вѣрни и съгласни съ истиниѣ-тѣ.

Посланіе-то казва, чи като ся родилъ послѣдніе църковенъ въпросъ между блаженійшій-тѣ Патріархъ Іерусалимскій и прѣподобійши-тѣ Отци Синайски и като ся възложилъ по молбѣ-тѣ на двѣ-тѣ спорящи стѣрни възъ върховно-то сѣдилище на великѣ-тѣ църквѣ, спорѣдъ какво-то ставало това и въ други врѣмена, тя го рѣшила при други-тѣ патріарси праведно и безпристрастно, во не по желаніе-то на негово блаженство (Патр. Іерусалимскій).

Изъ съчинитель-тѣ намира въ туй малко говореніе на патріархъ-тѣ четири лъжи. Той доказва, чи никой не іе молилъ великѣ-тѣ църквѣ, да развѣрже въпросъ-тѣ, а тя сама възпріела на себеси таквозъ право. Архим. Кирилъ споредъ брошурѣ-тѣ, като не былъ избранъ правилно, иъкой отъ отци-тѣ на Синай дошли въ Цариградъ да ся оплачѣтъ на Іерусалимскій-тѣ Патріархъ; но, като видѣли чи приверженици-тѣ Кириллови не слушѣтъ Патріархъ-тѣ си, тѣ прѣдставили жалбѣ-тѣ си до Високѣ-тѣ Портѣ, коіа-то и повелела на Іерусалимскій-тѣ Патріархъ да исправи всичко и да турри Архіепископъ за Синай человекъ съотговоренъ за това званіе и вѣренъ на царство-то. Негово Блаженство отговорилъ, чи при избраніе-то станѣло прѣстѣпленіе на законъ-тѣ и като упомяналъ чи Синай е подчиненъ на Іерусалимскій-тѣ прѣстолъ, прибавилъ, чи Висока-та Порта може да ся увѣри за това и отъ други-тѣ патріарси. Министръ-тѣ на иностранин-тѣ дѣла, за да ся увѣри повече за истинность-тѣ на това, що казано было въ отговоръ-тѣ на II. блаженство заповѣдва на цариг. патріархъ да ся прѣдстави миѣніе отъ всички-тѣ въ Ц-градъ Архіерен, дали наистиниѣ Синайска-та обитель ся намира подъ върховно-то управленіе на Іерусалимскій-тѣ прѣстолъ. Но велика-та църква ся не благодарила да разгѣда само това, за коіе-то іѣ пидали, а зела да разсѣжда сама и за прѣемство-то на покойніи-тѣ Архіепископъ Синайскій.

Патріархъ-тъ називава сѣдлинце-то на Великъ-тъ църква върховно. Това какво ще рече? пита съчинитель-тъ. То ще рече, казва той, като го истъкуваме, ето какво: славно патріаршествую-щій въ новій-тъ Римъ Кирилъ је глава на вѣсточнѣ-тъ църква, а синодъ-тъ при него и върховнѣйше сѣдлинце на всичкѣ-тъ православнѣ църква. Но за такъвѣтъ гордостъ и високомѣріе продължава съчинитель-тъ, винаги ся је отдѣлялъ отъ църква-тъ кой и да је епископъ, каквото напиримѣръ е отдѣленъ Римскій-тъ. Патріарси-тъ сѣ равни по права-та си іедини на другій и стремленіе-то на Цариградскій-тъ Архіепископъ — да стане върховенъ сѣдѣа је противо-каноническо, противе-евангелеско и Богохулно.

Също раскрива той и подтвърдява съ доказательства, чи не је истина дѣто казва патріархъ-тъ въ посланіе-то си, чи унѣ и по-напрѣдъ Велика-та църква разгѣждаа и сѣдила дѣла-та между Іерусалимскій-тъ Патріархъ и Синайски-тъ Отци, чи присѣтствуваа и други-тъ патріарси, когато синодъ-тъ на великъ-тъ църква разгѣдвалъ жалбѣ-тъ на Синайски-тъ отци и чи іѣ унѣ рѣшилъ безпристрастно. Съчинитель-тъ показва, чи велика-та църква като ся зела сама да рѣши тѣзи прѣвирнѣ безъ да има право іѣ рѣшила садѣ съ помощъ-тъ на Александрійскій-тъ Патріархъ, и то съвѣтъ неправедно и по сребролюбіе.

Патріаршеско-то посланіе казва подиръ това, коіе-то прѣдставиши отъ него по горѣ, чи като ся распрѣснѣли разни слухове и като ся обнародвали укори, както је това обикновесно въ подобни обстоятелства на лица-та, кои-то изгубваѣтъ сѣдѣ-тъ, велика-та църква рѣшила да съобщи истиннѣ-тъ на свѣтѣйшій-тъ синодъ въ Емадж. Послеъ това ся излага какъ станѣло избраніе-то на Кирила. Патріархъ-тъ дума, чи то станѣло въ манастиръ-тъ по законнѣ-тъ и уставнѣ-тъ, и ся одобрило іединогласно отъ всички-тъ братіа, но Іерусалимскій-тъ Патріархъ, на кого-то ся је дала воля чрезъ църковни писма, въ видѣ на іеднѣ правдинѣ, да рѣкополага бая-

хава Синайскій-тъ Архієпископъ, не рачилъ да го рѣкоположи, ка-
то казвалъ, чи избраніе-то му не іе было правильно и чи, спорядъ
какѣто му ся не повѣдвалъ прѣди два дена до смѣрть-тъ си прѣд-
шественній-тъ Архієпископъ Синайскій, Константій, рукоположеніе-
то на Кирила за Архієпископъ ся възбранява отъ священни-тъ ка-
нони, тѣй като той надилъ дума посланіе-то, въ грѣхъ ушь те-
жкъ и не простителенъ.

Като опровергава надъго всичко това, коіе-то мъртува патри-
аршеско-то посланіе и като прѣдставлява за всѣкого іасно, чи то-
ва сѣ всѣ дѣки, стѣнителъ-тъ дожда на онуй мѣсто, дѣто па-
тріархъ-тъ казва, чи на Іерусалимскій-тъ патріархъ ся дало право
бидягава да рѣкополага Синайскій-тъ Архієпископъ, и отговаря на
това тѣй:

„Ній обіавявами на негово святѣйшество и на честни-тъ ар-
хієреи, чи Іерусалимскій-тъ Патріархъ, кога рѣкополага, нивга не
зема дарове или сребро, нито пакъ продава священство-то за на-
ри. А ако тѣ не знаѣтъ туй, да попитѣтъ Іерусалимъ, да испи-
тѣтъ православній-тъ клиръ и народъ на Палестинѣ и да ся нау-
чатъ, чи въ священни-тъ оградѣ на Свят. Сіонъ не іе възвала
симошическа-та зараза, коіа-то ѣде и развала утробѣ-тъ на Все-
ленскій-тъ (Цариградскій-тъ) прѣстолъ и противъ коѣ-то свяи-тъ
апостоли сѣ турили 29 правило. Іерусалимскій-тъ прѣстолъ, като
остава въ това, що ся іе научилъ и коіе-то іе приелъ отъ свяи-
тъ апостоли, никакъ не іе впадалъ въ тягчайшій-тъ грѣхъ на симо-
ніѣ-тъ, а опѣзн, кои-то надѣтъ въ него, осѣжда съгласно съ свя-
ти-тъ отци и ги счита по нечестиви отъ духоборца Македоніѣ,
спорѣдъ божественнаго Тарасіѣ, Христоубійци, какво-то Кайафѣ,
спорѣдъ какво-то казва Исидоръ Пилусіотъ, и подолноклоници,
както дума Василій великій. Затова вселенскій-тъ тронъ нека
самъ себеси научи да рѣкополага безъ платѣ! „в р а ч у и с ц ѣ -
л и с я с а м ѣ.“

Патріархъ-тъ Іерусалимскій ся отрекъль да рукоположи Архимандрита Кирилла, раскрива съчинитель-тъ на брошюрѣ-тъ, защото той не былъ избранъ по законъ-тъ на Синайскѣ-тъ обитель и защото, както ся неповѣдалъ патріархъ Константиій по прѣди два де-на, какво-то иска патріаршеско-то посланіе, а прѣди шестъ де-на Кирилъ не може да пріеме епископскій чинъ спорѣдъ правила-та църковни.

„Негово блаженство, казва съчинитель-тъ, ся отрече да рукоположи Кирилла, защото какъ можѣше да го рукоположи когато възбраняваѣтъ това уставъ-тъ на православнѣ-тъ църквѣ? Ній дер-заемъ и тука да попитамъ негово всесвятѣйшество (цариградс. патріархъ), какво иска да рече съ частицѣ-тъ *уиш*, коѣ-то той туря въ посланіе-то си (кога нарича грѣхъ-тъ Кириловъ *уиш* тежкъ?) Ній нищо не можехми да извлечемъ освѣтъ чи не ся считаѣтъ за нищо такви тежки и не простителни грѣхове, и чи той ги счита видися, — като съсипани и съвършено изгладени съ сила-та на Симеона, слаби да възбраниѣтъ рукоположеніе-то.“

Патріаршеско-то посланіе съдържи попататакъ мисль таквѣзи: святій-тъ синодъ въ засѣданіѣ-та си, на кон-то ся намѣри много плати и блаженѣйшій патріархъ Іерусалимскій, като изслѣдова вси-чко добрѣ, увѣрися, чи Синайскій-тъ монастырь по права-та на църковнѣ-тъ си независимостъ, има неспоримо право да си избира епископъ-тъ, а Іерусалимскій-тъ патріархъ је дълженъ само да го рукоположи *безъ платѣ*.

Брошюра-та отговари, чи Іерусалимскій-тъ Патріархъ присѣт-ствовалъ на засѣданіѣ-та само догдѣ ся раздирвало, какви правди-ни може да има Іерусалимскій-тъ тронъ врѣхъ синайскѣ-тъ оби-тель; но кога синодъ-тъ ся прострѣлъ по пататакъ, негово блажен-ство ся удалилъ, като прѣдставилъ, *чи по пататакино* издирваніе за пріемство-то на Архископъ-тъ Синайски принадлежи веки нему.

Но негово свѣтѣйшество, цариградскій-тъ патріархъ, като си боѣлъ да испусне богатѣ-тъ плячкѣ, казва съчинитель-тъ, продължилъ съ синодъ-тъ издирваніа-та си, правилъ рѣшеніа, като чи да је той патріархъ-тъ, и стигналъ най послѣ да каже, чи община-та на синайскі-тъ отци има неоспоримо право да си избира архієпископъ безъ всѣкакво намѣсваніе на іерусалимскій-тъ патріархъ, кой-то је длѣженъ само да го рѣкоположи *безплатно*. „Това, като дума негово всесвѣтѣйшество, продължава съчинитель-тъ, като чи иска да покаже, чи има нѣкои, кои-то отричѣтъ исклучително-то туй право на синайско-то братство, или чи іерусалимскій-тъ патріархъ си опитва да го потѣпчи и да се намѣса въ избраніе-то; по тѣзи причинѣ ній ся чудимъ на правотѣ-тъ и на ревностъ-тъ на негово всесвѣтѣйшество толкосъ повече, чи той сѣдилъ за по-трѣбно и тукъ да повтори думѣ-тъ: *безплатно*, като чи иска да іави, чи при други-тъ рѣкоположеніа је позволена симоніа-та, а је запретена само въ синайскѣ-тъ обители! Но нека да научи той отъ насъ, чи това коіе-то веки направи вселенскій-тъ прѣстолъ је я ся дума намѣсваніе и законопрѣстѣпленіе, а коіе-то искаше іерусалимскій-тъ не је друго освѣтъ законность и съхраненіе на древни-тъ нареди и права на синайскѣ-тъ общинѣ. “

Мисли-тъ на посланіе-то по вататакъ прѣдставлявѣтъ, чи недостатки-тъ на Кирила, като были несѣщесствени или измислени, синодъ-тъ го намѣрилъ невиненъ и, като прѣдложилъ веднѣжъ на іерусалимскій-тъ патріархъ да рѣкоположи избранній-тъ, а той по шѣлъ, съставилъ рѣшеніе да му ся прѣдложи іеще іединъ пѣтъ, и да му ся обіави, чи ако негово блаженство не ся съгласи да тури въ дѣйствиє това рѣшеніе на синодъ-тъ до празникъ-тъ на Св. Екатерины, велика-та църква, за да дигне такъвъ іединъ съблазнъ, кой-то дава причина да ся хули всичкій-тъ православній клиръ, ся принуждава да въспрііеме вѣтъхъ себеси съвършеніе-то на рѣкоположеніе-то.

„Кой је причина-та, дума съчинитель-тъ, на този соблазнь, кой-то докарва охузваніе врѣхъ всичкій-тъ православній клиръ, а-ко не вселенскій-тъ патріархъ, кой-то тури произволю рѣкъ и ся намѣси въ чужди предѣли? Това, коіе-то той наистиниѣ направилъ заѣдно съ синода си за да земе нари макаръ и да бѣше длъженъ да каже, каквото Апостолъ Петръ рече: *сребро твое съ тобою да бѣде въ погубель*, това докарва охузваніе противъ всичкій-тъ православній клиръ. Дигни първо, всесвятѣйшій владыко съблазни-тъ, кои-то покривахъ всичкій-тъ вселенскій прѣстолъ, и дигни прѣдъ много-то други, голѣмій-тъ и скорошній-тъ соблазнь въ островъ Критъ, кой-то наскърби всички-тъ православни църкви, и послѣ, а-ко ти позволявахъ священни-тъ правила, ся грижи за други-тъ!“

Патріаршеско-то посланіе дума іеце, чи като негово блаженство не можѣлъ да ся прѣклони и слѣдъ като велика-та църква и-стошила всички-тъ братолюбни срѣдства, тя была принудена да свѣрши рѣкоположеніе-то, и чи тѣй като Синайскій-тъ манастиръ не подлежи подъ власть-та на никой патріархъ, тя не је стѣпила въ чужди спорѣи.

Но брошюра-та доказва отъ рукописи и синглицъ, чи синайскій-тъ епископъ је подвластенъ на іерусалимскій-тъ патріархъ, макаръ и да имѣтъ право да го избирѣтъ отци-тъ на манастиръ-тъ, и заключава, чи Цариградскій-тъ патріархъ, като турилъ рѣкъ въ дѣла-та на іединъ другъ патріаршиѣ, прѣстѣпилъ 6 и 16 прав. на 1-ій вселенскій съборъ и 12-то на сардійскій-тъ.

Най послѣ, посланіе-то на патріархъ-тъ прѣдставлява, чи избраніе-то станѣло законно и прѣпорѣчва Кирила на Атинскій-тъ синодъ като человекъ най добродѣтеленъ и най способенъ и най съотговоренъ отъ всички-тъ му други събратіа, и моли да го има той въ братскѣ-та си почеть и любовь.

Съчинитель-тъ отговаря и на това, чи въ Кирила ся наи-

рхтъ пороци, а не добродѣтели, и чи той съ пари направилъ да го изберхтъ за архієпископъ.

Тази брошюра, каквото всѣкій види, показва, чи пороци-тѣ и законопрѣстъпленіѣ-та на Царигр. прѣстолъ, кои-то ни накараха да ся отречемъ отъ него и да го не припознаваме за нищо, ся подтвърждахтъ и отъ сами-тѣ гърци и при това отъ сами-тѣ патріарси, които нѣмхтъ никаквх причинх да го хулихтъ, ако бѣше той правъ.

Разумѣвася, чи прѣстъпленіѣ-та на Цариградскій-тъ прѣстолъ, кои-то ѣе направилъ той до сега въ постхпваніе-то и обнастніе-то си съ Българе-тѣ, сж несравнено по тежки и непростителни, отколко-то прѣстъпленіе-то, коіе-то ѣе направилъ съ намѣсваніе-то си въ епоріѣх-тх на Іерусалимскій-тъ прѣстолъ и съ неправедно-то рѣшеніе на Синайскій-тъ въпросъ подбудено отъ сребролюбіе, нѣтъ сж ся търпѣли досега отъ простотх-тх.

Сега дойде врѣмя да дава той за тѣхъ отговоръ прѣдъ свѣтъ-тъ. Българе-тѣ имхтъ право не садѣ да си земхтъ туй, коіе-то имъ той грабихлъ безчеловѣчно, но и да искхтъ наказаніе-то му за многобройни-тѣ му прѣстъпленіѣ, кои-то той е направилъ за погубваніе на іеднх цѣлх народностъ и потхпкваніе на священни-тѣ правила и закони. Такова іедно наказаніе ся изискува отъ законитѣ на църквх-тх и трѣбува да ся възложи на законопрѣстъпници-тѣ, за удовлетвореніе на обидени-тѣ и за поученіе на идущи-тѣ врѣмена.

ЖАЛБА, ПОДАДЕНА ДО ВЫСОКЪ-ТЪ ПОРТЪ
ОТЪ ЦАРИГРАДСКИ-ТЪ БЪЛГАРЫ ВЪ ПОСЛѢДНИ-ТЪ
ЧИСЛА НА МАРТА 1860 ГОДИНЪ.

Вѣрноподанны-тѣ Българи, кои-то живѣютъ въ Цариградѣ, съѣ-
ѣжтъ да поднесутъ до В. Портъ настоящѣ-тѣ си рабскѣ жалбы.

Подъ освящающѣ-тѣ сѣикѣ на Н. В. Царя, Гръцко-то духо-
венство, кое-то се намира въ управленіе-то на духовны-тѣ дѣла,
освѣтъ гдѣто не държи вѣрноподанный Българскій народъ въ равен-
ство съ Гръцкій народъ, но и думѣ-тѣ Българинѣ вдигнѣ и заличѣ
отъ страници-тѣ на хроникѣ-тѣ, и насѣ като брѣи ужѣ като Гър-
цы, докарало ны е въ едно умственно робство. А това понеже е
противъ высочайшѣ-тѣ волѣ и противъ Христіанскѣ-тѣ вѣрѣ, то
вѣрноподанны-тѣ Българи, какъ-то тѣя, что живѣютъ въ Цариградѣ,
така и тѣя, что сѣ повѣтъ, дързнаха преди двѣ три години да на-
правѣтъ главоболіе на царско-то правителство, та поднесоха мно-
гобройны жалбы, съ кои-то молиха да се исправи състояніе-то на
работы-тѣ по правдѣ и по правосѣдіе. Спротивъ това по высочай-
ше повелѣніе нареди се да се състави въ Гръцкѣ-тѣ Патріаршіѣ
одно временно събраніе за да нареди работы-тѣ. Това събраніе ако
и да ся нареди и състави, по повече-то му членове быдоха посо-
чены и отбрани отъ тѣхна страна, тѣй щото отвѣтъ само трима
Български прѣдставители се намирѣха въ него; а пакъ отъ Ц-град-
ски-тѣ Българи, царски поданицы, на кои-то число-то надминува
нѣколко нѣти число-то на Ц-градски-тѣ Гръцы, поданицы царски,
не се повижѣ ни единѣ въ реченіе-то събраніе. По това ако и да
се разбираше, че много-то ще е на тѣхнѣ странѣ, по надѣхны
се че не щѣтъ да излѣзѣтъ изъ предѣлы-тѣ на правдѣ-тѣ, по щѣтъ
да се погрыжѣтъ да доплѣнѣтъ недостатоцы-тѣ въ вѣроисповѣдны-
тѣ ни работы. Сега обаче какъ-то разбрахмы понеже рѣшенія-та

ставили по вынегласіе, нашій народъ подъ Гръцкій шаръ е оставенъ въ прѣжне-то си положеніе; на освѣнь това дарове-тъ и милостини-та, коя-то се даваше до сега като за поминѣкъ на духовенство-то, сега ги поставили и наредили като единъ дългъ за заплата. При това подъ име народенъ дългъ показватъ седемъ милиона гр. — Но тоя дългъ, и въ случай да е истинскій, понеже е направенъ отъ тѣхъ само за осъществленіе на тѣхны-тъ намѣренія, то съвѣстъ имъа что да докача нашій народъ.

Всички тия работы понеже сѣ противны на вѣрж-тъ ны и съвършенно неприличны на лица, кои-то се намиратъ въ духовны-ты дѣла: отъ това цій не само не можемъ да сме подъ тѣхно духовно управленіе но още и да бѣдемъ задружно съ тѣхъ. Зато, спротивъ какъ-то го иска вѣра-та ны желаемъ и просимъ да бѣдемъ отъ всѣхъ странъ отдѣлены отъ тѣхъ, та, на царско здравіе, като си имамы черковы, като си имамы епископы, духовници и попове способны да управляютъ духовны-тъ ни работы, да се вкара и нашій народъ въ реда на правдини-тъ, кои-то имѣтъ други-тъ поданически народы, да се нареди за насъ отдѣлно духовно управленіе, какво-то да се избавимъ отъ различни-тъ неправды, угпѣтенія и невообразимы дѣволски интриги, кои-то тегли народъ-тъ ни, и да ны управляютъ отъ насъ челоуѣцы, челоуѣколюбивы, съвѣстны и милостивы, кои-то знаютъ лзыкъ-тъ ни и умѣютъ какъ да ны управляютъ духовно. Чрезъ това многократно ще се увеличи отдавнашна-та ни преданность и доказанна привръзанность къмъ престола на Н. Ц. Вел. и отъ голѣмж-тъ благодарность и признателность на сърдца-та ни щѣтъ излизать деннощно молбы и благословіи за Н. Ц. Величество.

Въ смѣлость-тъ си да се понамокримъ въ море-то отъ безмѣрны-тъ царски милости мы страхопочитателно дръзнахмы да поднесемъ настоящж-тъ си общъ рабскж жалбж. Върху това ожидавамы заповѣдь и повелѣніе отъ Выс. Ц. Правителство.

Слѣдватъ подписи.

СЪВРЪМЕННА ЛЪТОНІСЬ

На 19 Маѣй, негово височество, Мехмедъ Кѣбризли Паша, кой-то ся назначи за Великій Везиръ на мѣсто досегашній-тъ, Ружди Паша тръгнѣ изъ Цариградъ, спорѣдъ царскѣ заповѣди за въ Румели да испита състоіаніе-то на царски-тъ подданин. Ето Императорскій-тъ Хаттъ, съ кой-то ся опредѣлява отшествіе-то му:

„Върній ми Везире,

„Знаешъ всичкъ-тъ ми грижѣ за благоденствіе-то, безопасность-тъ и благополучіе-то, отъ всѣхъ стърнѣ, на всички-тъ класове на мои-тъ подданин.

„Като ми је желаніе-то да ся достигне тази цѣль на пълно и всѣко дѣло, извършено въ нѣкои области отъ чиновници или отъ други, срѣщу заповѣди-тъ наши да ся посрѣшне и да ся накаже строго, заповѣдвами поради отличіе-тъ ти способностъ и опитностъ да отидешъ въ Румели съ важно и нарочно поръченіе да испиташи състоіаніе-то на подданин-тъ ми.

„Прѣдседателъ-тъ на тапзиматъ-тъ пріема врѣменно длъжностъ-тъ на Великій-тъ Везиръ до свършваніе-то на поръченіе-то и до възвращеніе-то ти.

„Да ся направи распореждане за обнародваніе на цастоіаніе-то.

„1276 Зилкаде 9 (Маѣй 17 1860).

Тази нова милость на чадодобивій-тъ нашъ Царъ, кой-то сега испраца най-високото лице въ царство-то за да прѣгледа, добръ ли ся поминуватъ вѣрни-тъ му подданин и да ся унищожатъ злоупотребленіа-та, какви-то ся намѣрятъ, трѣбва іеще по тѣко да привърже сѣрдца-та имъ къмъ него. Наши-тъ съотечественици и-

матъ садъ свободно да си искажътъ нужди-тъ, кои каквито иматъ. Ний сме увѣрени, чи тѣ не ще да испуснатъ този щастливъ случай да засвидѣтелствуватъ и нестѣрпими-тъ наскърбеніа, кои-то имъ правятъ Фанаріотски-тъ Владици. Възможно ли е, като се сега отричатъ отъ тѣхъ и ги исхвърлятъ отъ общеніе-то си, да не покажатъ на високо-то царско лице причини-тъ на това отричаніе, кои-то іе омразно-то и законопрѣстѣпно-то поведеніе на тѣзи Владици? Но въ всѣкій случай това не іе достаточнo: тѣ трѣбва да явяватъ за отричаніе-то си отъ гръцки-тъ Владици съ маазари до Високъ-тъ портъ, токо съ по много, чи Великій-тъ Везиръ презъ всѣкій градъ не ще замине. Ний видимъ чи въ много градове исхвърлиха веки имена-та на епархіални-тъ Владици и ся прѣкжнхъ съ тѣхъ всѣко общеніе, но не забвѣжвами да сж ся направилъ наврѣдъ и маазари, за да ся явява това на високо-то царско правителство, както іе потрѣбно.

Въ дирни-тъ книжицъ упомянахми но единъ случай, чи іе затворена гръцка-та патріаршіа, но не изіаснихми въ какво състон и какъ стана затварѣніе-то ѝ. Нека дадемъ сега нѣкои подробности врѣхъ това.

Іеще отъ нѣкоіе врѣмя, слѣдъ като прѣкжснхъа Българе-тъ сношеніе-то си съ патріаршіи-тъ, гръцкій-тъ патріархъ си бѣ наумилъ да си даде отставка-тъ, іедно чи му іе трудно положеніе-то, както казва Визандіецъ, а друго чи владии-тъ — членове на синодъ-тъ иматъ голѣмо несъгласіе, и като ся карятъ помежду си, карятъ и съ него. И що му трѣбва да си боли глава-та, като іе спечелилъ въ патріархуваніе-то си петъ шесть милиона и си іе направилъ великолѣпнъ къщъ на островъ Халки? По отставка-тъ му отнайнапрѣдъ висока-та порта не приѣмаше, поради туй чи не бѣха ся іеще разгѣдали дѣланіа-та на съборъ-тъ, на кой-то бѣше той прѣдсѣдатель. Послѣ, на 11 майѣ, тя іѣ приѣе, но безъ да му даде и досега отговоръ за издѣлваніе отъ длъжностъ-тъ му, както

іе обичай. И тѣй той нито може да се рече чи іе патріархъ, за-
що-то си даде веки отставка-тѣ, нито пакъ ся избира другій на
мѣсто него, зацо-то не іе послѣдвалъ отговоръ на отставка-тѣ.
му. Поради това патріаршіа-та іе като затворена. Членове-тѣ (гърци
разумѣвася) на народно-то (грѣцко) събрание сѣ ходили нѣколко
нѣти на портѣ-тѣ да молѣтъ да ся утвърдітъ рѣшеніа-та на
това събрание, но и досега не приѣматъ желямо-то имъ утвър-
женіе. Да ли ся мѣжатъ тѣ нещастии-тѣ, чи ній Българе ще ся
повърнемъ въ напръшно-то си състоіаніе и ще ся съобразимъ съ
рѣшеніа-та, кои-то изработи събрание-то за ползѣ на елминизмъ-тѣ
и на фанаріотизмъ-тѣ? Тукашини-тѣ Българе казвѣтъ, чи и отъ де-
сятъ на деветъ не слѣзвѣтъ, а не отъ десять на нулѣ.

Народно-то ни тържество на 11 майй ся отпразднувало по
градища-та съ голѣмо въсхищеніе. Наши-тѣ съотечественници на-
врѣдъ въсхваляли Бога въ този день и въздали честь на общи-тѣ
ни просвѣтителн, св. Кирилла и Методіа, тѣзи първи подвижници
за имя-то и самостоятелность-тѣ на наши-тѣ народни книжевнось.
Гърци-тѣ не участвувахи и не участвуваѣтъ въ това празднество,
коіе-то не понася на елминизмъ-тѣ. Това показва, чи тѣ сѣ другъ
народъ, различенъ отъ Българе-тѣ, кои-то имѣтъ особениѣ народ-
ность отъ тѣхних-тѣ, особениѣ исторіѣх. Но зацо тѣй ній хорту-
вами? Дали има баремъ іедниѣ Българинѣ, който да ся іе попиталъ
нѣкога, іеднаква ли іе наша-та народность съ грѣцкѣ-тѣ или не?
Истинна, чи не ще ся намѣри нито іедниѣ, но на гърци-тѣ това и
и на умъ-тѣ не дохожда. Тѣ искѣтъ да рекѣтъ дору, чи ній Бл-
гаре сми Гърци. Странно ще ся покаже на всѣкиго това, но то ся
хортувало дору и въ законодателни-тѣ тѣла въ Атинѣ, въ Старей-
шинство-то (γερουσία) и въ свѣтъ-тѣ (βουλή), спорѣдъ както че-
темъ въ іедна дописка (отъ 7 майй) на *Имерѣ*, отъ Атинѣ. Този
дописка казва, чи много ся хортувало въ Атинѣ за раздѣленіе-то
на грѣцкій-тѣ народъ, коіе-то ставало было отъ панслависти-тѣ —

Най силни-тъ оратори въ старѣйшинство-то и въ съвѣтъ-тъ прмудували министерство-то да обърне вниманіе врѣхъ това и да проподи умни и опитни хора по консулства-та, за да се разсѣятъ интриги-тъ на врагове-тъ на еллинизмъ-тъ. Министръ-тъ на въшнн-тъ дѣла увѣрилъ законодателни-тъ тѣла, чи не іе прѣставалъ да си има грижѣ-тъ за туй и іе употребилъ длѣжни-тъ зѣрки.

Трѣбва, казва дописникъ-тъ да се обърне вниманіе врѣхъ този прѣдмѣтъ, за да не служѣтъ на чужди цѣли жители-тъ на грѣцки-тъ мѣста, кои-то имѣтъ и происхождение, и страсти, и желаніа іеднакви съ грѣци-тъ. Грѣцкій-тъ іазикъ ся іе хортувалъ отъ онѣзи, кои-то снасли просвѣщеніе-то на чловѣчество-то. Грѣцкій-тъ іазикъ чрезъ неподражаемн-тъ си съчиненіа іе съхранилъ прѣзъ толкова вѣкове еллинизмъ-тъ и іе станѣлъ, като ся іе напечатѣлъ въ всичко-то съдържаніе на христіанскѣ-тъ вѣрѣ, ограда на народностъ-тъ (грѣцкѣ). Сега, като забравяи тѣзи благодѣаніа, ній си раздѣляи и казваи, чи нѣма нищо общо между Еллинъ и Еллинъ.

„ Да хортуватъ на собственній-тъ си іазикъ, ся изражава дописка-та, нѣма никаквѣ завистъ, защо-то всѣкій хортува на іедннъ іазикъ или на іедно нарѣчіе, коіе-то іе прііелъ отъ бащѣ си. Но да сѣ Еллинн нѣкои и да населяватъ еллинскѣ земіѣ, чи да ся отврѣщѣтъ отъ чувство-то на народностъ-тъ ни, іе жестоко, безмѣстно. Какъвто іазикъ и да хортуватъ Тракійци-тъ, Македоняне-тъ, Дакійци-тъ, не могатъ тѣ да изоставѣтъ изученіе-то на безсмертни-тъ съчиненіа, останѣли отъ прѣдци-тъ имъ, Аристотеля и Платона, какво-то и отъ по нови-тъ писатели, Евгеніа, Теотоки, Кораи и проч. Поради това празни сѣ нечестивн-тъ успѣіа на онѣзи, кои-то, како служѣтъ на интереси, чужди на еллинизмъ-тъ, вдѣхнуватъ на еллински-тъ народи омразѣ срѣщу еллинско-то имя; защо-то Еллинн-тъ гдѣто и да живѣятъ, стига имъ умъ-тъ да разсѣдѣтъ, чи надежда-та за величіе-то имъ ся основава на іединство-то, на панеллинизмъ-тъ, кой-то ся утвърждава врѣхъ іедин-

ство-то на вѣрж-тъ и на ѱазикъ-тъ, и чи всѣка мисль за раздѣленіе разваля въ само-то дѣло надѣжди-тъ за бѣдуще-то имъ.

„Иска хортува Арнаутинъ-тъ, Българинъ-тъ ѱазикъ-тъ си, но въ църкви-тъ ще ся чува винаги ѱизи ѱазикъ, на кой-то ся іе проповѣдало Евангеліе-то ѿ свѣтъ-тъ и на кой-то сѣ написани съчиненіѱа-та на Богоглаголивн-тъ Отци. Всички-тъ учебни заведеніѱа, кои-то ся нареждѣтъ по Еллински-тъ земи, ще да имѣтъ за най главно ученіе, тѣкуваніе-то на безсмертни-тъ съчиненіѱа на бащи-тъ ни, отъ кои-то онѣзи дѣто ся учѣтъ, могатъ да заіемѣтъ истинно образованіе и да украсѣтъ души-тъ си съ добродѣтели-тъ на просвѣщеніе-то. Кой-то, ся отрича отъ Еллинизмъ-тъ, като іе Еллинъ, той ся отрича отъ начала-та, кои-то іе прѣдставѣлъ, отричася отъ исторіѱж-тъ на вещи-тъ, отричася отъ истинниж-тъ, коѱа-то іе сѣщій-тъ Богъ.“

Това сѣ чисто грѣцки глупости. Чули Гърци-тъ, чи Българе-тъ си повече и повече съзнаватъ народностъ-тъ, чули, чи отхвърлятъ и Грѣцкж-тъ Іерархіѱж, като развращенѱж и недостойнѱж, на коѱж-то голѣми надежди възлага панеллинизмъ-тъ, и сто викѣтъ, чи грѣцкій-тъ народъ ся раздѣля. Ній Гърци ли сме? Ній на Грѣцкж ли земѱж живѣемъ? Отдѣ іж зеха Гърци-тъ чи іе тѣхна? Исторіѱа-та показва, чи Славене-тъ живѣѱтъ отъ незапамѣтни врѣмена въ по-дунавски-тъ земи. А сега тази земѱа, гдѣ-то живѣемъ ній Българе-тъ, не іе нито наша, нито грѣцка, а іе на Н. Величество Султанъ-тъ. Но що трѣбва критика за таквизъ глупости? Самички Гърци-тъ знаѣтъ чи всичко това, за коѱе-то хортува рѣченна-та дописка, на нищо не прилича. Единъ Българинъ, като челъ това брѣщолеveníе на грѣцки-тъ вѣстници, попиталъ съ недоумѣніе нѣкои гърци, какво раздѣленіе сега има между Гърци-тъ та только ся хортува за него. „Азъ, не знаѣж, рекълъ той, да сѣ ся раздѣлили нійгдѣ Гърци-тъ. Кажете ми вѱй, ако знайте.“ Намѣсто всѣкакъвъ отговоръ, тѣ го молили да остави този прѣдмѣтъ и да хортува за друго.

Тѣй, Гърци-тъ знаѣхъ, чи ний сме особитѣ отъ тѣхъ народѣ,
съ особецъ ѡзникъ, съ особеннѣ исторіѣ, но като желаѣхъ да ни
потвичатъ народностъ-та и да ѡм слѣихъ съ Гръцкж-тж, тѣ рас-
пространявѣхъ такви си мисли, както ни ся чини, съ двѣ цѣли. Отъ
ѣднѣ стѣрихъ тѣ, видися, искахъ да излѣжѣхъ наши-тѣ Българе, о-
собенно онѣзи, кои-то ся малко много гърчѣихъ, да не ся нари-
чатъ Българе, ами Гърци, като имъ прѣдставлявѣхъ, чи живѣихъ
въ грѣцки земи, и сѣ Гърци ушѣ по происхожденіе-то си. Тѣ же-
лаѣхъ дано си рече всѣкий Българинѣ на умъ-тѣ: „що ми трѣбва
да съмъ Българинѣ когато можѣ да съмъ Гръкъ? Гърци-тѣ ни приѣмахъ
и ни казвахъ, чи си Гърци. Дѣто ще си биѣмъ главж-тж да обра-
ботвахи нашѣ-тѣ ѡзникъ да го обогатявахи съ разни списанія и да
ся считахи дебелѣ Българе, нами ѣе по добрѣ да учимъ грѣцкій-тѣ
и да се изгърчимъ? Може ний пакъ и да произлѣзвахи отъ Гърци-тѣ?,

Друга-та цѣль іє, видися, да прѣдставіть прѣдъ Европж, чи Българе-ть не могатъ да сщцествувать като особенъ народъ, защото тѣ и живѣють на гръцкж земѣхъ и изучавать гръцкій-ть іазикъ, като неизбеженъ ушъ за тѣхъ и въ църкви-ть и въ училища-та. Тѣхній-ть Българскій іазикъ іє ушъ нищо — іедна сбирщина и тѣ сж като іедно отдѣленіє отъ гръцкій-ть народъ.

Такиви планове може да сѣ ся скроили въ запалени-тъ Гърци глави, кога тѣ прѣскѣтъ мисли, какви-то съдържи горня-та дописка на *Имерж*. По крайней мѣръ нѣй тѣй можехми да ѣх растълкувами малко нѣщо по съгласно съ разумъ-тъ защото ако земемъ да ѣх разбирами буквално, всичко-то ѣ съдържаніе ще излѣзе число бѣлуваніе на неспѣши хора. Но и туй тълкуваніе, коіе-то нѣй прѣставихми показва, чи Гърци-тъ ся лѣжѣтъ много и пѣмѣтъ здрави понятіа нито за Българе-тъ, нито за сърдце-то чловѣческо. Тѣ мислѣтъ, чи като обичѣтъ тѣ народность-тъ си, трѣбва пѣѣх да обичѣтъ и други-тъ народи, а не чи всѣкій народъ обича своѣх-тъ собственихъ народность, както ѣ естествено. Тѣ не раз-

бързѣтъ, чи Българе-тѣ, като си опазиха досега малко много народност-тѣ, колко-то и да ѣж тѣпкаха фанариотски-тѣ владици, шикакѣ немогѣтъ да ѣж напуснѣтъ сега, когато видѣтъ, чи ней прѣдстои го славно развитіе отколко-то на Гръцкѣ-тѣ.

Болитическій Дневникъ.

Отшествіе-то на Гарибалди въ Сициліѣж направи голѣмъ шумъ по Европѣ. Дълго бѣше неизвѣстно, дали той самси ѣе стѣпилъ съ волонтери-тѣ си на островъ-тѣ, или садѣ ѣе проводилъ часть отъ тѣхъ, а той отишълъ па твърдѣ-тѣ земѣ на Неаполитанско-то Кралевство, за да произведе и тамъ възстаніе противъ тираниѣж-тѣ и да го управлява лично. Най послѣ истина-та ся яви. Той самси бѣлъ отишълъ въ Сициліѣж и си извадилъ тамъ войски-тѣ, безъ да да срѣщне голѣмо прѣпятствіе отъ военни-тѣ кораби Неаполитански, кои-то были длѣжни да го ударѣтъ и да го не пустѣтъ да излѣзе на островъ-тѣ. Хортуваше ся, чи па това му помогнали ѣвно Англіѣски-тѣ кораби, кои-то сѣ тамъ намѣрили. Но ако Англичане-тѣ и да не сѣ пріѣли никакво очевидно участіе въ дѣло-то на Гарибалди, тѣхно-то присѣтствіе не му было безъ ползѣ. Види ся, чи тѣ впушили нѣкой страхъ на Неаполитанци-тѣ, кои-то не държили дя ударѣтъ врѣхъ Гарибалди.

Всѣкій може да си прѣдстави радость-тѣ на Сициліѣци-тѣ, когато сѣ ся тѣ научили, че имъ дошли на помощь сѣбратіѣ-та имъ отъ други-тѣ Италиенски земли, и каква ѣе была досада-та на Неаполитанско-то Правителство, кога ся то извѣстило за постѣжкѣ-тѣ на Гарибалди. То силно протестувало прѣдъ Туринскій-тѣ кабинетъ, като мисли чи славнѣй-тѣ начальникъ на волонтери-тѣ ѣе излѣзълъ съ негово сѣгласіе, и даже проводило едѣж окружѣж нотѣ на дипломатическо-то тѣло да обвинява правителство-то на Виктора Еммануила като да ѣе то участвовало въ работѣ-тѣ на юначѣй-тѣ генералъ.

Журнали-тъ въ Франція и Англія ся се показвѣтъ располо-
жени къмъ възстаніе-то, като укорявѣтъ само тираніа-тъ на неа-
политанскій-тъ кралъ. *Конституціонель* не удостойва правителство-
то му дору и да ся вика правителство. Отъ туй ся види, чи Ан-
глійскій-тъ и Французскій-тъ кабинети твърдо ще ся държѣтъ за
политикѣ-тъ на ненамѣсваніе-то, както ся съгласиха помежду си.
Австрія, коія-то при други по щастливи обстоятелства, могла бы
да поддържи неаполитанско-то правителство, сега не може да му
подаде никаквѣ помощъ, и за това тя ѣ обіавила, чи откъмъ дѣла-
та на Италиа, ще чака по благопріятни врѣмена, кога ще може да
подкрѣпи съ оружіе исканіа-та си, а сега ще пріеме туй коіе-то
ѣ станѣло, като дѣло веки завършено. Папа-та самъ ся намира
въ нуждѣ голѣмѣ. Гарибалди има въ планъ-тъ си да подигне и о-
иѣзи неговии поддани, кои-то му останѣха слѣдъ присъединеніе-то
на една частъ отъ владѣніа-та му до Сардиниа, и кои-то твърдѣ
сѣ благодарни отъ тираническо-то му управленіе. Една частъ
отъ волонтери-тъ на Гарибалди дѣйствително ходила въ владѣніа-та
му съ тѣзи цѣль. И тѣй тѣзи два жестоки Господари, ако и да ся
съединиѣтъ помежду си, за да ся защищавѣтъ срѣщу собственни-
тъ си поддани, ще дѣйствувѣтъ само всѣкій за себеси. И тѣ ни-
що не могатъ направи, защото работа-та имъ не само чи не срѣ-
ща никакво съчувствіе, но и ся охулва. Между туй Гарибалди
дѣйствува твърдѣ успѣшно. Войска-та му ся умножава непрѣстанно
съ нови войници, кои-то му идѣтъ отъ други-тъ части на Италиа,
дору и отъ Англіа. Той не осѣща никаквѣ нуждѣ : всичко, що му
ѣ потрібно да продължава войнѣ-тъ, му иде не прѣкъсвано отвѣнъ.
Въ Франціа и Англіа ся открила даже подписка за жертвуваніе
въ ползѣ на Гарибалдови-тъ солдати.

Въ таквоя лошо положеніе, Неаполитанскій-тъ Кралъ видѣлъ
необходимость да прѣдложи устъпки на Сицилійци-тъ, но тѣ ги от-
хвърлили.

Успѣхъ-тъ на войски-тъ му је никакъвъ, колко-то и да си позволява правителство-то му да съобщава лъжливи извѣстіа за ходъ-тъ на възстаніе-то и да показва, чи се войски-тъ на Краля-тъ надвивали и чи възстаніе-то ся се потъпкува. Прѣзъ други мѣста въ Европѣ ся научвѣтъ, чи добро-то, що пише Неаполитанско-то правителство, за войски-тъ си, је зло и чи когато казва то, чи възстаніе-то ся потъпкува, то ся јеце по много распространява. Съ този начинъ лъжливи-тъ му извѣстіа не достигѣтъ цѣль-тъ си, коѣ-то је да застраши други-тъ си поддани, за да ся не подигѣтъ, и да охладѣ ревностъ-тъ на други-тъ Италиенци, кои-то ся готови да отидѣтъ да помогнѣтъ на утѣснени-тъ си събратѣа за свободѣ-тъ и независимостъ-тъ на всичкѣ Италиѣ. Напротивъ тѣ го садѣ осрамявѣтъ и унижавѣтъ јеце по вече прѣдъ очи-тъ на Европѣ. Гарибaldi дѣйствиетелно успѣва по много и по много, макаръ и да по му је войска-та снабдена съ достаточно число потребни орждіа. Той пріеѣлъ названіе главенъ начальникъ на Сицилійски-тъ войски и неограниченій управителъ (диктаторъ) на островъ-тъ, въ имя-то на Краля Виктора Емануила.

Въ туй врѣмя, като политика-та на Европѣ играше досега повечето около Италиѣ, Россіа обърнѣ вниманіе-то ѣ врѣхъ другѣ једнѣ стѣриѣ, именно врѣхъ състоіаніе-то на Турціѣ. Князь Горчаковъ, министрѣ-тъ на външи-тъ дѣла въ Россіѣ свикалъ посланници-тъ на голѣми-тъ европейски държави и имъ обіавилъ, чи състоіаніе-то на христіане-тъ въ Турціѣ не може веки да ся тѣрпи и чи Господаръ-тъ му ще прѣдстави на портѣ-тъ силни изискуваніа за полѣзъ на Христіане-тъ. Послѣ, той испроводилъ и једнѣ потѣ до голѣми-тъ държави.

Въ тѣзи потѣ министрѣ-тъ напоинилъ на държави-тъ условіа-та на парискій-тъ договоръ и фирманъ-тъ на Султанъ-тъ, кой-то обѣщалъ много прѣобразованіа за христіански-тъ си поддани. Тѣзи условіа и тѣзи обѣщаніа не ся испълнили, казва Князь Горчаковъ

и държави-тъ трѣбва да земѣтъ въ вниманіе іеще іединъ пѣтъ христіански-тъ народи на Вѣстокъ. Той прѣдстави два начина на прѣвъ пѣтъ за тѣзи цѣль, а именно: или всички-тъ сили изіедно да проведѣтъ іединъ потѣ на портѣ-тъ, за да ѝ напомниѣтъ обѣщаніа-та или пакъ всѣка отдѣлно да ѝ испроводи потѣ, но се въ истій-тъ разумъ.

Прусса-та газета, журналъ полвиноффиціаленъ въ Пруссіѣ, прѣдставлява въ іединъ членъ разсѣжденіа врѣхъ този прѣдмѣтъ, кон-то като заявяватъ и политикѣ-тъ на Пруссіѣ, туріѣтъ прѣдъ очн-тъ на читатель-тъ всички-тъ стѣрни на въпросъ-тъ, щото да може да сѣди за него непогрѣшительно. Ній ще го прѣдложимъ на читателн-тъ си, спорѣдъ примѣръ-тъ на *Визандисъ*.

Ето го:

„ Ній видѣхми вчера, чи всѣко намѣсваніе въ вѣтрѣнип-тъ дѣла на Турціѣ, произлѣзва ли то отъ всички-тъ европейски сили изіедно или отъ нѣкои изъ помежду тѣхъ, не може да ся разгѣжда като законно по условіа-та на съществующн-тъ договори. Трѣбва сега да ся попитамн, надвивѣтъ ли до толкосъ врѣхъ права-та на договори-тъ дѣла-та и интереси-тъ, щото да іе потрѣбно да ся мисли за разваляніе-то имъ.

„ Онова, коіе-то знаіемъ досега достовѣрно, състон въ думн-тъ на обіавленіе-то, коіе-то направилъ Лордъ Джонъ Россель на 15 май въ сѣвѣтъ-тъ на общини-тъ (долніа-та каммара). Спорѣдъ това обіавленіе, Князь Горчаковъ свикалъ прѣдставители-тъ на всички-тъ държави, осеѣнъ турскій-тъ, и имъ казалъ, чи положеніе-то на христіане-тъ въ Турціѣ става отъ день на день по нестѣрпно, чи негово-то правителство ся надѣіе да прііеме съдѣйствііе-то на всички-тъ държави, и чи то ще испрати на Турціѣ живи увѣщаніа врѣхъ този прѣдмѣтъ. Въ исто-то врѣмя, както ми извѣсти исто-то обіавленіе на Лорда Джона Росселя, Г. Тувенель казалъ на Лорда Коулея, чи ако трѣбовало да ся направи іедна таквази постѣпка, тя

не трѣбва да произлиза, нито само отъ Россійѣ, нито пакъ отъ Россійѣ садѣ и Франціѣ, но отъ петъ-тѣ голѣми сили изіедно.

„ Ній не ся съмнѣвами, истинѣ, за дѣйствиелно-то съчувствие, коіе-то имѣтъ въ Россійѣ откъмъ положеніе-то на христіанско-то населеніе въ стоханскѣ-тѣ имперіѣ, а именно за населеніе-то на православни-тѣ христіане. Ній и не отричамъ, чи ако и да има Султанъ-тѣ благосклонни намѣренія, обѣщанія-та му относително до христіански-тѣ му поддани не сѣ ся іеще напълно осъществили. Можѣше да ся прѣдвиди отнайнапрѣдъ, чи изпълнюваніе-то на хатти-хумайонъ-тѣ отъ 21 февр. 1856 год., кой-то прѣдписва съизволенни-тѣ прѣобразованія за ползѣ на христіане-тѣ и на други-тѣ вѣроисповѣданія не мусульмански, ще срѣщне съпротивленіе, на коіе-то и най рѣшителна-та воля на іедно силно правителство не бы могла лесно да надвїе за толкосъ малко врѣмя.

„ Отъ сѣрдце припознавами всичкѣ-тѣ безинтересность, съ коѣ-то петербургскій-тѣ кабинетъ свидѣтельствува състраданіе-то си откъмъ притѣсняемо-то христіанско населеніе. Далечъ іе отъ насъ да мислимъ, чи, както утвърждавѣтъ отъ разни стѣрни, положеніе-то на христіане-тѣ трѣбва да служи само прѣдлогъ за намѣсване въ дѣла-та на Турціѣ, ако и да не іе възможно да ся не припознай, чи отпрѣдишни-тѣ работи могли бы да оправдаѣтъ таквозъ мнѣніе.

„ Но какви-то и да сѣ намѣренія-та на Россійѣ и на Франціѣ, никой не може да отрече, чи нѣкои исканія, прѣдложени на оттоманско-то правителство и особено исканіе-то — да стане іедно издирваніе за състоіаніе-то на христіане-тѣ, отъ кого-то и да сѣ тѣ прѣдложени, отъ Россійѣ ли и отъ Франціѣ, или отъ всички-тѣ голѣми сили изіедно, ще възбудѣтъ голѣмѣ опасность за портѣ-тѣ; чи тѣ ще хвърлѣтъ волненіе както между христіанско-то населеніе, тѣй и между мусульмани-тѣ. Не може такожде да ся отрича, чи намѣсване-то за ползѣ на христіанско-то населеніе въ

Турция ще разбута и други-тъ условия на мирни-тъ договоръ отъ 1856 год. Защо-то не је нѣщо за съмняваніе, чи вѣсточни-тъ въпросъ по миръ-тъ отъ 30 мартъ на 1856 не ся разрѣши, а ся само остави за по пататашню вѣмя.

„Россія трѣбваше да ся сложи подъ кратковрѣменнѣ-тъ силѣ на обстоятелства-та; но можеше да ся чака чи тя ще мисли да изиѣни съществено начало-те. Освѣнъ вървежъ-тъ на политикѣ-тъ, коѣ-то Россія слѣдва по прѣданіе еттегляваніе-то ѱ отъ Дунавъ-тъ, неутрализація-та на Черно-то Море, ограниченіа-та които ся наложиа на Русски-тъ морски сили въ това море, туриха едно положеніе, коѣ-то трѣбваше да подбута Россіѣ при пѣрви-тъ благоприятенъ случай да търси да ся отвѣрже отъ онуй коѣ-то ѱ най много стиска. Отъ другъ стѣриѣ Россія іе еще не ся іе отѣрсила отъ нещастія-та на дѣрниѣ-тъ вѣсточнѣ войнѣ. Система-та на желѣзни-тъ пѣтища, отъ свръшваніе-то на коѣ-то казваха чи ще зависи възвѣрщеніе-то на іеднѣ по дѣятелнѣ Русскѣ политикѣ, ся сега іе еще приготвява. Трѣбва да прибавимъ до туй, чи освобожденіе-то на селачене-тъ съставлява іединѣ отъ най трудни-тъ въпроси, на кой-то разврѣзваніе-то ще даде на Россіѣ въ бѣдуше-то іеднѣ силѣ по голѣмѣ и по длѣжителнѣ, но кой-то сега за сега іе възбудилъ неудооволствіе-то на най вліятелни-тъ классове.

„Мислѣха, чи Россія ся занимава съ вѣтрешни прѣобразованія. По спорѣтъ туй, коѣ-то става, намѣренія-та и видове-тъ на Россіѣ не сѣ іасни. Колкото за сега, не може такожде да ся рече достовѣрно до коѣ степенъ Франція си іе дала одобреніе-то на тѣзи видове. Но доказася доста чи събытіа-та трѣбва да ся дѣрѣтъ съ най истинско вниманіе, чи договори-тъ трѣбва да ся изпълнявѣтъ строго, и чи трѣбва да ся надѣемъ най послѣ на туй: чи съгласіе-то на двѣ голѣми дѣржави не іе съгласіе на цѣлѣ Европѣ. “

Прѣдъ іединѣ дѣнь до поіавденіе-то на този членъ както ся

види и отъ начало-то му, *прусска-та газета* бѣ показала, чи по договоръ-тъ парисскій неиспѣняваніе-то на Хатти-Хумаюнъ-тъ не може да даде на никоѣмъ сила право да ся намѣси въ дѣла-та на Турціѣ.

Сѣщо-то заключеніе прави и правителство-то на Високъ-тъ Портъ, както ся види отъ обіавленіѣ-та, кои-то направилъ Князь Каалимаха, посланикъ-тъ Турскій въ Віенѣ. Той намира доказателство въ протоколъ-тъ на Парисскій-тъ конгрессъ, чи държави-тъ не сѣ имали намѣреніе да направѣтъ отъ неиспѣняваніе-то на Хатти-Хумаюнъ-тъ причинѣ за намѣсване въ турски-тъ дѣла. Россіѣ искала Хатти-Хумаюнъ-тъ да ся притурѣ до договоръ-тъ, като іедно добавленіе, но оттомански-тъ пълномощни ся възспротивили на това и допустили само да ся упомяне за него, като за іедно дѣло, коіе-то прозлиза отъ самостіателни-тъ и свободни-тъ воіѣ на Султанъ-тъ. Спорѣдъ това, издирваніе-то, коіе-то иска да направи Россіѣ за състоѣніе-то на Христіѣне-тъ, іе нарушеніе на договоръ-тъ отъ 1856 год.

Князь Горчаковъ съ другъ іеднѣ потъ пзѣснилъ причинѣ-тъ, защо не повикалъ съ други-тъ посланници въ Петербургъ и турскій-тъ. Причина-та была, чи той като не можѣлъ да повика посланници-тъ на държави-тъ, кои-то подписали парисскій-тъ договоръ, трѣбвало да повика само прѣдставители-тъ на петъ-тъ голѣми сили, въ число-то на кои-то Турціѣ ся не счита. А не можѣлъ той да ся рѣши да свика посланници-тъ на сили-тъ, кои-то заключили помежду си договоръ-тъ отъ 1856 год. защото като трѣбвало да ся повика въ този случай и посланикъ-тъ пімонтскій, австрійскій-тъ не щѣлъ да дойде.

Договоръ-тъ помежду Франціѣ и Сардиніѣ, спорѣдъ кой-то Савойѣ и Ницца ся отдахѣтъ на французскій-тъ Императоръ, ся пріелъ отъ сардинскій-тъ парламентъ съ двесте и двайсетъ и деветъ гласове противъ трійсетъ и три.

Книжесенни Дневникъ.

Въ „разни-тъ пѣца“ напечатани въ 8 брой на Български-тъ Книжици, като хортувахми, чи во Франціѣ теглили на сѣдъ Орлеанскій-тъ епископъ, зацото употребливалъ въ съчиненіѣ-та си нѣкои оскърбителни израженіѣ, ній понитахми, дали нѣма право Българскій-тъ народъ да дръгне на давиѣ Французски-тъ (папишашки-тъ) калугери, кои-то подъ имя Цанковъ си позволиха всекакви неприличіѣ врѣхъ лица и напѣдаха най низко врѣхъ вѣрж-тъ наши. Исти-тъ калугери ся отговориха подъ имя-то, коіе-то сж тѣ избрали да дѣйствуватъ и подъ коіе-то вадѣтъ вѣстникъ-тъ си *Българіѣ*, чи тѣ не были за нищо въ тѣзи работѣ (глѣд. В. Бълг. брой 63 стр. 167). Виднѣя чи тѣ имѣтъ нѣкой страхъ отъ таквѣзи давиѣ, зацото, закови-тъ на Франціѣ, на кои-то сж тѣ подданны, не позволяватъ таквѣзи неприличіѣ въ печатъ-тъ, и правителството на *Високж-тъ Портж* безъ съмнѣніе не ще остави да ся подправѣтъ чужденци-тъ съ вѣрж-тъ на вѣрноподданны-тъ Султанови.

Не были тѣ, казватъ калугери-тъ, ами *Българіѣ*, като съкачи *Българіѣ* не може да ся сѣди и като съкачи за неѣ нѣма никакън законъ. Но да ни прощавѣтъ калугери-тъ. Освѣнъ това чи *Българіѣ* сама свидѣтельствува най очевидно съ съдържаніе-то си, чи ѣ издаватъ Іезуити спорѣдъ папишашки-тъ бѣлуваніѣ, съ кои-то сж тя пѣлни и спорѣдъ безсрамній-тъ и гнусній-тъ си духъ, кой-то іе свѣтъ прѣдъ очи-тъ на Іезуитизмъ-тъ; освѣнъ това, чи изникъ-тъ на този вѣстникъ ся показва, чи іе букваленъ прѣводъ отъ французскій; освѣнъ исповѣдваніѣ-та на самага Цанкова, кой-то като ся извинявалъ прѣдъ нѣкои лица за постѣпкж-тъ си, казвалъ чи калугери-тъ ушъ съ това само условіе му обѣщали покровителство, ако ся пишѣтъ членове врѣхъ православнж-тъ вѣрж; освѣнъ това чи типографіѣ-та му (и тя не іе негова) гдѣто ся печатѣ вѣстникъ-тъ, ся намира въ монастиръ-тъ нѣкъ, Сан-Бенедето на

Галата, и Цанковъ има непрѣстани съ тѣхъ сношеніа; освѣтъ то-
ва чи іединъ пѣтъ ся обіави въ *Българіѣ* чи Цанковъ има редак-
тори, кои-то могатъ да му списватъ и на Французеки и на Ла-
тински, какви-то сѣ наистини калугери-тѣ; освѣтъ всичко това
Цанковъ и не отбиралъ былъ туй що пишѣтъ калугери-тѣ врѣхъ
нашѣ-тѣ врѣхъ и коіе-то прѣвожда Г-нъ Ваклидовъ, както ни каз-
ваха очевидци, кои-то были свидѣтели, когато прѣзъ тѣхъ недѣль
му поискалъ въ типографіѣ-тѣ Г-нъ Хамамджіевъ да му изіасни іед-
но мѣсто въ іединъ членъ, написанъ врѣхъ врѣхъ-тѣ ни, той ся за-
червилъ и не можѣлъ никакъ да ся отговори. Г-нъ Хамамджіевъ, ка-
то ся увѣрилъ въ туй, коіе-то искалъ, сирѣчь чи Цанковъ и не от-
бира опуи що ся пише въ *Българіѣ*, врѣхъ православно-то ученіе,
ся само засмѣлъ и, за да му не прави по голѣмъ срамъ, ся завър-
пѣлъ на стѣрнѣ да го не глѣда. Искани ся іеѣще доказательства чи
този вѣстникъ ся издава отъ калугери-тѣ?

Калугери-тѣ казватъ іеѣще подъ имя-то Цанковъ, чи ній, като
не сми уиѣ могли да имъ ся отговарими, сми ся сѣрдили, чи ни
правѣтъ неученъ и нападатъ врѣхъ наше-то лице, и за туй сми
были писали, чи тѣ пропускатъ прѣзъ печать-тѣ вѣтъкакви непри-
личіа.

Какъвъ отговоръ искѣтъ калугери-тѣ? Отговориха ли ся тѣ
на това, що сми ній писали? Събориха ли тѣ наши-тѣ доказател-
ства, чи Папа-та не іе глава на църквѣ-тѣ и други-тѣ наши мис-
ли срѣщу тѣхни-тѣ бълнуваніа? като пишѣтъ непрѣстани, чи Па-
па-та іе глава на църквѣ-тѣ, чи безъ него не може — инакъ ще
бѣде *башибузуѣмъ* — и пр., чи православно вѣсточни-тѣ Христіа-
не не вѣрватъ добръ въ святѣ тронѣ и проч. и проч., зеха ли
баремъ іединъ пѣтъ да ни ся отговорѣтъ, на всичко това коіе-то
писали врѣхъ тѣзи лѣжливи тѣхни умствованіа? Ній имъ доказа-
хмы напримѣръ въ членове-тѣ си, чи тѣ смѣсватъ смѣшность-тѣ въ
Божество-то съ личности-тѣ му и чи по тѣхно-то лжеумствование

излиза, чи не само Духъ святій произхожда отъ Отца и Сына, но и чи Сынъ и Духъ святій раждатъ Отца и произвождатъ или раждатъ сами себеси; чи названіе католикъ прилича само на православиятъ църква, както ся тя нарича (нека глѣдѣтъ за примѣръ първѣтъ отъ двѣ-тѣ наши статіи, кои-то носѣтъ названіе: *Папищашко братство*). Но тѣ се си тѣхно-то бръцолесѣтъ, като сѣкачи нѣкой нищо не іе писалъ срѣщу тѣхъ. Калугери-тѣ мислѣтъ, чи нѣма хора да ги процѣдѣтъ, когато тѣ пишѣтъ: „Бурмовъ іе неучень развали училища-та“ и пр. и пр., и когато въ всички-тѣ си членове се іедно бѣбратъ, намѣсто да отговарѣтъ на туй, коіе-то сме имъ нѣй писали.

Какво ще пишешъ редовно на таквици хора, когато тѣ се ся само подиграватъ съ наши-тѣ вѣрѣ, като не могатъ да ѣк настѣпѣтъ другоіаче? За туй нѣй казахми да имъ ся тегли іедна давія, за да имъ ся затѣкиятъ безсрамни-тѣ уста іединъ пѣтъ за винаги. Правительство-то на Н. Имп. Величество, като позволява всѣкій іединъ народъ да си исповѣдва невѣзбранно вѣрѣ-тѣ, разумѣвася, не ще позволи да ся наскѣрбѣватъ Българе-тѣ отъ подиграваніа-та кои-то правѣтъ безсовѣстни-тѣ папищашки калугери съ святѣ-тѣ и истинни-тѣ наши вѣрѣ. Нека ни отговорѣтъ папищашки-тѣ калугери, да ли ще потърни Франціа (или друга нѣкоја папищашка държава) да ся издава іединъ вѣстникъ на французскій іазикъ верѣдъ столицѣ-тѣ ѣ, кой-то да ся гаври съ папищашкѣ-тѣ вѣрѣ?

Ушѣ намъ ни было мѣчно, казвѣтъ калугери-тѣ, като ни тѣ корѣли и правѣли неучень, чи за туй сме писали, чи тѣ невардѣтъ приличіе въ вѣстникъ-тѣ си. Колко-то за насъ лично, нѣй казахми, въ 8 бр. на книжици-тѣ, какъ глѣдами на тѣхни-тѣ укори. Нека прочитѣтъ внимателно книжевиі-тѣ дневникъ въ този брой. Но садѣ насъ ли сѣ тѣ корили? Колко други лица, които писаха врѣхъ тѣхъ, тѣ безсрамно кориха? Колко други частни лица тѣ параниха? Чи защо да нѣмами нѣй право, като редакторъ на іединъ журналъ не-

тивно Българскій, да си дадемъ житіе-то врѣхъ таквозъ іедно неприлично и варварско направленіе, које-то прокарваѣтъ панищашки-тъ калугери въ вѣстникъ Българійж? Не іе ли нашъ дългъ, да възстанемъ противъ безнѣжности-тъ и неприличіи-та за зашитъ на благи-тъ народни наши прави, кои-то развадени-тъ калугери на папѣ-тъ развращавѣтъ.

Калугери-тъ искѣтъ іеще да рекѣтъ, и ній да сме ги поитрѣжѣли, и ній да сме употребявали всеѣкакви неприличіи врѣхъ тѣхъ. Таквозъ безправствениость ній не можемъ, да си дозволимъ. Ако тя ритне и е, трѣбва ли и ти да го риташъ. Ако іединъ челоуѣкъ лежи въ іединъ гюлъ и хвърля врѣхъ онѣзи, гдѣто ги мрази калъ и други гнусотии, трѣбва ли и тѣ да лежатъ въ гюлъ-тъ, за да го цапѣтъ съ калъ?

Въ Цариградъ
4 Юній 1860.

Редакторъ-тъ
Т. Стоіановъ—Бурмовъ.

Умолявѣтся читатели-тъ да обѣриѣтъ вниманіе и на слѣдующе-то писмо:

Господине Редакторе на Български-тъ Книжници!

» Прочитаніе-то на вашій членъ, вмѣстенъ въ Книжевный Дневникъ на Българе. Книжници брой 5, възбуди въ сърце ми іедно благодареніе калъ това що благоизволихте да земете прѣдъ очи Сборника *отъ разни съчиненія* и да изложите на кѣсо изшіж-тъ критикѣ врѣхъ съдържаніе-то му. Да, това е дължность на іединъ редакторъ на Бълг. Книж. който трѣба безъ друго, да разгледува съчиненія-та що се поіавяватъ въ нововозрождаемѣ-тъ ни книжницѣ, и най повече съчиненія-та що се даватъ за ръководство на млади-ты, и да управи неправелности-ты нмъ въ разны-ты израженія на языка ни; това е и желаніе-то на оныя що искатъ да гледатъ отъ день на день да се усвѣршенствѣва, языка ни и да влиза въ пѣть-тъ на образованіе-то.

„Ваша-та критика върхъ Сборника ми е съвсѣмъ искрена и вижда се чо произхожда отъ чисто Българско сърце; за то азъ неможа ъ оприличи никакъ съсъ критикъ-тъ на Варненскій-тъ съчинителъ, който той изложи въ единъ отъ листове-ты на Ц. Вѣстникъ. Защо-то критика-та на негова милость не е друго нищо освѣнъ едно изложеніе на мысли и чувства, които произхождатъ, рѣкъмъ бы нѣкой, отъ сърдце пълно съ завистъ какъ Българско-то просвѣщеніе, отъ сърдце, което не може да глѣда да се поабаиватъ на Българскы съчиненія, които можѣтъ да дадатъ яоводъ на мѣзды-ты Българчета за да умножатъ и украсятъ изразенія-та си, и отъ сърдце, което, подъ видъ ревнивотель на Българскъ-тъ книжникъ, иска да гони всяко Българско съчиненіе, кое-то не се състои съвсѣмъ отъ вѣроисповѣдни примѣры.

„Моля Господствому иска ми кажи първо, да ли можемъ да изчерпимъ изъ Старо-Българскы-ты списанія примѣры такыва както изъ Францускъ-тъ литературъ, сирѣчь примѣры които да обьематъ ещщи-ты изработены, искусны и украшены изразенія на мысли-ты? Дали ще можемъ да намѣримъ въ тѣхъ примѣры тѣй живы и блистателны както сѣ примѣры-ти отъ Фенелона, Шатобріана, Волтера, Буфона и др. писатели, на които списанія-та се четѣтъ по цѣль свѣтъ? Ако можемъ и е истина, защо Русси-ти не си останѣтъ съсъ примѣры отъ своѣхъ-тъ си Литература, или отиватъ и тѣ да черпятъ отъ Францускъ, Нѣмцкъ и др. литературы?

„Отъ истинъ единъ народъ трѣба да си има по-първо примѣры отъ своѣхъ-тъ собственыя книжники и послѣ да дирѣ у чужды. Азъ, който съмъ Българинъ, желямъ, съкамъ, много по-вече отъ варненскій-тъ критикъ да се състави единъ Сборникъ съсъ примѣры отъ народъмъ тѣхъ или книжники (старо-Българскъ); нѣ като знамъ че не ще можѣ да дососамъ на цѣль-тъ си само съсъ Българскы-ты съчиненія, нарядихъ Сборника си само съсъ чюзды примѣры, които мисля, да не сѣ малко полезны на оныя що се занимаватъ въ ра-

зны съчиненія и що не познавать другъ языкъ освѣтъ. Българскы. А защото искахъ да дамъ причинъ на нани-ты ученые да имать грижъ за съставленіе на единъ Сборникъ нареденъ съ чисти Българскы примѣры изчерпены отъ народны тѣ или Книжничны, за то не рачихъ да вмѣстѣмъ ни единъ Българскый примѣръ въ книгъ-тѣ си съ намѣреніе че за свѣтъ ще имаме и ные, както и другы ти народы, единъ пълнъ Сборникъ събранъ отъ Българскы съчиненія.

„Прочее като азъ и Г. Бѣсковъ си потрудихме малко много за обнародваніе то на Сборника си да ли принесохме вмѣсто полъжнѣкожъ вѣдаж на народны тѣ или книжничны, че господство му, варненскій съчинитель си позволява да ни приковава имя то прѣсно-трудци? ако ные съ тѣзи си работъ ся показахме празно-трудци, Господство му съ кожъ си работъ (въ полъж на Българскы тѣ книжничны) ся е показалъ пѣлеотрудець? Кои сж славны ты неговы списанія Българскы що служатъ въ полъж на Българскы-ты дечица, и които ные прѣзрѣхме, та издадохме на свѣтъ наши?

„Безъ да продължавамъ тука ся види всекѣ явно че верненскіяты критикъ не гледа съ добро око нашижъ-тѣ книгъ. Защо? Защото приѣри-ти нѣ не были изчерпени изъ списанія та на св. Климента Архїен. Българскый, Іоанна Екзарха Българскый, Златоструйтъ на Симеона царь Българскый и др. Той не че не познава цѣль-тѣ, кожъ то си турихъ при съставеніе то на Сборника; той знае твърдѣ добръ че списанія та, които ни показва не можѣтъ ни дади разны-ты примѣры за съставеніе то му, нѣ като не смѣе, види ся, да ни покажи другъ литературъ, употрѣблява си хитръ-тѣ политикъ, съ кожъ иска да привлече вниманіе то на читатели ты на Ц. Вѣстникъ.

„Като не ми е намѣреніе-то тука да ся отговарямъ на варненскъ тѣ статїи, ще ся задоволиж колкото за този пѣтъ съсъ казаны ты си, и ще дамъ малко вниманіе на вашижъ тѣ критикъ. Дозволете ми да ви кажѣ че забѣлѣзанія та ви, съ които казвате какъ языкъ-тѣ, когото употрѣбихъ въ Сборника, не былъ правиленъ въ

нѣкои мѣста, отъ единѣ страни си имать мѣсто то, а отъ другѣ не. Прѣдъ всичко друго трѣба да забележите, 1) че книга та ꙗко прѣ-
бърза за напечатаніе то, та не имаше доволно врѣмя за да ѣ прѣ-
гладамъ добръ, причина та е че издатель-тъ онужденъ, прѣбърза да
отиди да ѣ печата, 2) повече то погрѣшки стаяхъ въ прѣписва-
ніе-то, зашто то не ся прѣписа отъ сѣщъ тѣ рѣкѣ и 3) въ печя-
таніе-то погрѣшки-ты ся умножили още по-вече като нѣмаше кой
да глѣда оригинала, че да поправи нѣкои погрѣшки, напротивъ
вмѣсто да ся управи още толкози ся погрѣшила книга-та.

„И тѣй бѣдете увѣрени че неправелности-ты що излагате въ
критикѣ-тѣ не можете всички отдади на прѣвода ми, зашто сѣ
станѣли испослѣ. Н. и. дѣто казвате: „*ни една писень Гръца или
Латинска може* (на мѣсто не може)“ „*ако ви лѣжѣ или не*
(на мѣсто лѣжѣ ли ви или не . .),“ и други нѣкои сѣ погрѣшки
отъ сѣтѣ станѣли. Колко то за „*Богъ го каза* (на мѣсто Богъ
каза)“ имате право, нѣ за „*человѣци ти ни ся виждатъ по-хла-
докрѣвки по-самолюбци* (сѣществително употребено съ сравнителнѣ
чѣстицѣ, което не трѣбало),“ сѣкамъ нѣмате до толкова право зашто
то Българинѣ-тъ казва: „*хадѣ да ся побѣримъ да видимъ кой е по-
юнакъ,*“ (1) ето сѣществително употребено съ чѣстицѣ. Вие ако
искате да критикувате прѣвода ми, азъ можѣ да ви проводѣ сѣ-
щій си рѣкописъ, че тогази ще имате право да отдадете всички-ты
погрѣшки на прѣвода ми; зашто то погрѣшки ты, които сте намѣ-
рили въ Сборника, сѣ нищо при други ты по-голѣмы, които вие,
вижда ся, да не сте срѣщали въ разгледваніе-то си (2).

(1) Наши-тъ Българе казвѣтъ, истинѣ, *по юнакъ*, зашто то тука сѣществи-
телно-то ꙗко употребено вмѣсто прилагателно, но въобще сравнителна-та ча-
стица *по* принадежи на прилагателни-тъ качествени и доста често на гла-
голи-тъ.

Редакт.

(2) Примѣри-тъ, кои-то сѣи прѣдставили нѣй въ книжевнѣй-тъ си дневникъ
отъ сборникъ-тъ на Г. Попова, за да си докажемъ мисли-тъ, сѣ садѣ при-
мѣри, а не пѣлно исчисленіе на всички-тъ погрѣшки, какво-то всѣкій може
да ся увѣри въ това.

Редакт.

„ Колько-то за Галицизми-ты, ти не пълнятъ, съкамъ, толкози наречіета ми, колько-то, както гядаме въ прѣводы-ты и съчненіята на други по-учены Българи, языка имъ да е пълень съсь славянизми, русизми, грецизми, сърбизми и дрѣ. Какъ да е безъ да ся простирамъ, азъ ще ви кажѣмъ че ни единъ прѣводитель или съчинитель на Българскы нѣма, дѣто да е заслужилъ отъ наши-ты учены толкози пехвалъ, колько-то укоръ. Защо? Защото или не было спорядъ нарѣчіе-то или правописаніе-то на всякъ ученъ (1).

„ За това не щѣ да ви казвамъ по-вече, зацо то вые знаете твърдѣ добръ че единъ языкъ, за да ся усьвършенствува въ природны-ты си свойства, т. е. въ идиотизми-ты си и за да ся даде прѣдѣлъ на всяко едно израженіе Българско, има нуждѣ отъ дълго-временио работеніе на добръ учены и филологы мѣжѣ, съ кон-то дано Богъ удостои бѣдѣмъ-тъ ни милъ книжничѣ !

Шумени 8 май 1860.

Д. Поповъ.

(1) На това никакъ не трѣба да ся стрѣди, ако не ся прѣстѣпѣтъ прѣдѣли-тъ на дължимъ-тъ критикъ, зашто съ тозъ начинъ ся исправя языкъ-тъ и правописаніе-то.

торъ-тъ повикалъ на помощъ Аварскій-тъ хаканъ от-задъ Савъ. Билиъ съ много войскъ промнѣлъ по край южнѣй-тъ брѣгъ Дунавскій, прѣзъ всичкѣ Мизіѣ до Малкѣ Скитіѣ (сегашнѣ Добруджѣ): ясно ѣе доказателство-то, чи Мизія била тогава земя Славенска, защо-то въ противенъ случай походъ-тъ не щѣше да има цѣль, и Билиъ, като ѣе дѣйствувалъ противъ Славене-тъ за Гръцкѣ ползъ, не ѣе щѣлъ да разваля тѣзи область. Послѣ, като прѣмнѣлъ Дунавъ-тъ въ Добруджѣ, той внесълъ опустошеніе въ сѣрдце-то на Славенски-тъ жилища. Но скоро станѣло, видися, примиреніе; не ся минѣли двѣ години, Славене-тъ вече въ сѣюзъ съ Авари-тъ грабѣли Римски-тъ области. Голѣма-та побѣда, коѣ-то византійци-тъ одържѣли надъ тѣхъ при Едрене (583), дала имъ за нѣколко врѣме надтегниваніе и имъ позволила да проваждѣтъ войскъ дажѣ задъ Дунавъ-тъ, въ сегашнѣ Влахіѣ, за да' усмирявѣтъ Славене-тъ (592, 596, 601). Но работа-та била свѣршена: на Славене-тъ принадлежала земѣ-тъ между Дунавъ-тъ и Балканъ-тъ, и по натакъ, на югъ до Солунъ, и на югозападъ задъ Охридъ.

Ето що разказва іедно древне сказаніе, писано на Гръцки ѣзикъ, но по Славянски-тъ прѣданіѣ (13): „Европейски-тъ Мизи, кон-то сега обикновено ся вѣкѣтъ Българе (14), кон-то отколѣ мощна-та рѣка на Александра (15) накараза да ся отдалечѣтъ отъ

(13) Легенда-та за Св. Климентъ, у Шафарика, *Bamatky blaholskeho pisennictvi LVII.*

(14) Сир. Български-тъ Славене.

(15) Македонскій: въ тѣзи личность народно-то сказаніе ѣе сѣединило всички-тъ врагове, кон-то оттласнѣли отколѣ Славене-тъ на стѣверъ отъ Дунавъ-тъ.

Славене-тъ отъ незапамтени врѣмена живѣли въ по-дунавски-тъ земи, по въ 4-й вѣкъ прѣди Р. Хр. были нападени оттамъ кѣмъ

планинѣ-тъ Олимпъ при Прусѣ (Брусѣ) къмъ сѣверній-тъ океанъ и Мъртво-то море (16), послѣ, като ся минало много врѣме, тѣ съ голѣмъ сила прѣминули Дунавъ-тъ и придобили сички-тъ страни, кои-то лежатъ при него, сир. Панноніѣ и Дакіѣ, Тракіѣ и Илирикъ, по голѣмъ-тъ часть отъ Македоніѣ и отъ Тессаліѣ“.

Народно-то прѣданіе, коіе-то іе записано въ житіе-то Св. Климентово, іе истинно: отъ VII вѣкъ не само всички Мизія и комахай всички Тракія, по и Македонія и по голѣма-та часть отъ Тессаліѣ станали Славенски земи.

2. До сега азъ хортувахъ за прѣселеніе-то на Славене-тъ отъ-задъ Дунавъ-тъ въ Балканскій-тъ полуостровъ. Туй прѣселеніе, или по добръ да кажъ разселеніе, ся продължавало баремъ јединъ вѣкъ и половина. На голѣми и безредни толпи (билюци) излѣзвали отъ сегашниѣ Влахіѣ, Молдавіѣ и Бессарабіѣ, Славенски-тъ поколѣнія и ся стдачавали задъ Дунавъ-тъ. Прѣминуваніе-то, имъ, невѣмъ, іе происхождало обикновено въ сегашниѣ Добруджѣ, или до Силистра, или въ западній-тъ край, по пѣть-тъ къмъ Нишъ. Много прѣселници, безъ съмнѣніе, сѣ ся тозчасъ населили, между Дунавъ-тъ и Балкански-тъ планини; други отивали по пататакъ, почти винаги къмъ Едрине, и Славене-тъ само тукъ срѣщали на-здраво отблъснваніе отъ Гръци-тъ. Ако попататашкий-тъ пѣть былъ прѣграденъ, тѣ често ся пускали на западъ, прѣзъ планини-тъ, къмъ

сѣверъ отъ Келтски племена. Въ първи-тъ вѣкове подиръ Р. Христово тѣ не правѣли друго освѣнъ чи ся завръщали на старо-то си Отечество. И тѣй тази земія, въ коіѣ-то сега живѣемъ ний Българе, ся іе заселила отъ насъ отъ найотколѣшни-тъ врѣмена.

Прѣводитељ-тъ.

(16) Сѣверній-тъ океанъ, іе Балтійско-то море; Мъртво-то море іе Иѣмско-то и сѣверна-та часть на Атлантикѣ.

Адриатическо-то море; а кога успѣвали подъ Едрине, тѣ ся устремивали къмъ Босфоръ-тъ, или къмъ брегове-тъ на Егейско-то море. Тѣ, видися, не мислѣли да земѣтъ Цариградъ, и ся благодарѣли съ разграбваніе-то на околности-тъ му; но на Егейско-то море тѣмъ, видися, имъ ся щѣло да ся утвърдіѣтъ, и по тѣзи причинѣ тѣ съ таквози успіе ся стараѣли да добіѣтъ Солунъ. Впрочемъ, като завладѣвали много пѣти значителни крѣпости, тѣ не умѣли да ги удържатъ: защо-то дѣйствували безъ всякаво іединство. Тѣ живѣли въ простотѣ-тъ на първоначално-то си състоіаніе: въ врѣме-то на Проконія, кога-то прѣселеніе-то было въ само-то распаданіе, Славенски-тъ общини іеще нѣмали никаква власть; послѣ зели самъ тамъ да ся появивѣтъ князіе; по таквизи князіе, като сѣ глави не на сичкій-тъ народъ, а само на дребни племена, на кои-то Славене-тъ ся дробѣли отколъ, не вѣсѣли іединство въ древне-то имъ състоіаніе, и не можѣли да съсредоточѣтъ движеніѣ-та имъ задъ Дунавъ-тъ.

Колко дълъгъ и труденъ пѣтъ прѣдстоѣлъ, догдѣ да ся водвори господарственъ редъ между Славенски-тъ общини, кои-то ся разселили въ Тракіѣ и Мизіѣ и кои-то, по обикновеніе-то си, сѣставѣли отдѣлни племена (само въ Мизіѣ имало осемъ)! Трѣбувало, тѣзи племена да ся почувствувѣтъ, чи сѣ іединъ народъ и, като ся отрекатъ отъ самостоятелность-тъ си, да ся рѣшатъ да си турѣтъ царъ отъвън: защо-то както племена-та были независими іедно отъ друго, и имали равни помежду си права, тѣй и князь-тъ, ако іе принадлежѣлъ къмъ іедно отъ тѣхъ, не можѣлъ да подчини други-тъ племена, не можѣлъ да стане главъ на всичкій-тъ народъ. Но тѣзи Славене не могли да дочакѣтъ да ся свѣрши туй развитіе съ правленъ, безнасилственъ начинъ. Императоръ Константинъ II прѣдпріелъ въ 657 г. походъ въ „Славоніѣ“, сир. въ земѣ-тъ на Славене-тъ, кои-то ся поселили задъ Дунавъ-тъ, — (безъ съмнѣніе, въ

Мизійъ(1)),—и ги покорила: тѣ, при миролюбиво-то си, земецѣ-
ческо състоіаніе и при раздѣленіе-то си на племена, признали, не-
въмъ, безъ особено сопротивленіе, отдалечениж-тъ и, безъ съм-
нѣніе, по имо само власть на Византійскій-тъ императоръ. Скоро
подиръ туй ударилъ връхъ тѣхъ іединъ юначенъ народъ и насилно
имъ наложилъ господарствениж царедъ. Този народъ были Българе-тъ.

§. Българе-тъ принадлежали къмъ безчислениж-тъ челядь
отъ чергарски-тъ племена на Татарскій-тъ и Чудскій-тъ корень (*),
кои-то ся скитали по Поволжски-тъ и Чърноморски-тъ непаселени

(1) Чи Мизійски-тъ Славене были подчинени на Императоръ-тъ въ
2 половинѣ на VII вѣкъ, видися отъ туй, чи, кога Българе-тъ
дошли на сѣверній-тъ брегъ на Дунавъ-тъ, грѣца-та войска ту-
такси ся явила въ Мизіѣ за да имъ възбрани прѣминуваніе-то.

(*) Това не трѣбва да ся прѣдставлява чудно на наши-тъ съоте-
чественици. Отъ кой-то корень и да іе была българска-та ор-
діѣ, коѣ-то покорила Славенски-тъ племена въ Мизіѣ, Македоніѣ
и проч., тѣ, като была малочисленна, съвършено потънѣла въ
богатж-тъ славенскѣ стихіѣ и ѣ оставила садѣ ими-то. Извѣстно
іе чи тази ордіѣ имала добри душевни расположеніѣ къмъ об-
разованность-тъ, къмъ гражданскій-тъ животъ и ся іе отличавала
съ войнственъ характеръ. Іще ся рече, чи тѣ нѣмала нищо лошо.
Този корень, отъ кой-то ѣ казватъ да произлиза іе іединъ бо-
гатъ корень, кой-то іе далъ многообразни народи, и ній нивга
не трѣбва да сѣдимъ по остатки-тъ му въ Кримъ и другадъ за
свойства-та ѣ, както не трѣбва да сѣдимъ по Индійци-тъ за Е-
вронейци-тъ. При това таквизи елементи сѣ погълнѣли въ себе
си не садѣ Славене-тъ отсамъ Дунавъ-тъ но и други. Въ самж-
тъ Итаіѣ іединъ часть отъ голѣмж-тъ Българскѣ ордіѣ (коѣ-то
была на Волгѣ и Донѣ) ся потонила и изгубила. Сега Итаіѣнци-
тъ имжтъ ли отъ туй нѣщо да имъ бърка, тѣмъ иаче, чи тѣ по-
елѣ въ себе си и часть отъ пољвиндиви-тъ нѣмски народи?

п р ѣ в о д и т е л ь - т ѣ

полета. Ближии сродници на Авари-тъ и на Хазари-тъ, тѣ пече въ край-тъ на V и-тъ вѣкъ земи да нападежтъ на земи-тъ кои-то лежатъ при Дунавъ-тъ, но отнайнапрѣдъ были отблѣснхти отъ Готти-тъ, послѣ покорени отъ Авари-тъ, на кои-то власть-та ся простирала отъ Волгъ до Чешски-тъ и Баварски прѣдѣли. Авари-тъ държѣли Българе-тъ въ Донски-тъ равнини, и, безъ сѣмѣніе, ги употребявали въ свирѣни-тъ си походи. Въ царствованіе-то на Ираклія, въ туй вѣрме, кога-то Славене-тъ поразявали Авари-тъ въ Илирикъ, Българе-тъ ся освободили отъ тѣхъ, подъ началство-то на Куврата (или Кровата). Подиръ смъртъ-тъ на този водитель, тѣ ся раздѣлили на нѣколко ордин, как-то туй винаги лесно ставало у Чергари-тъ: две ордин останали около Донъ и, послѣ, като ся прѣмѣстили къмъ сѣверъ, вѣроіатно сѣ основали знаменито-то въ Русскѣ-тъ исторіи царство на Камски-тъ Българи. Други-тъ три ордин ся пустили къмъ западъ: іедна-та вѣзла въ сегашнѣ Венгріи и ся смѣсила съ Авари-тъ; друга-та отишла іеще понататакъ, въ Италиі, и ся утвѣрдила въ Равенскѣ-тъ область; третя-та, Аспарухова-та (2), като прѣминала прѣзъ Днѣпръ и Днѣстръ, заніела угълъ-тъ (3) между Днѣстръ и устїа-та на Дунавъ-тъ (южнѣ-тъ часть на сегашнѣ Бессарабіи). Тукъ имало отворенъ входъ въ Мизїи; сегашния Добруджа іе като чи продълженіе на Чърноморски-тъ полета, кои-то ся растнажтъ въ Балканскій-тъ полуостровъ (отколъ не сѣ іѣ наричали напразно Малкѣ Скитїи), и много паролъ мрѣмилалъ по този нѣтъ, съ жельзо и бичъ (камшикъ), догдѣ истина-та на Евангеліе-то не ся утвѣрдила на неіѣ. — Българе-

(2) Аспарухъ былъ третій-тъ синъ Кхубратовъ.

(3) Тѣи именно, сир. угълъ (онгълъ спорѣдъ древне-то Славенско произношеніе) и ся наричѣлъ този край (Гърци-тъ пишѣтъ ὄγγλον, ὄγγλον): сегашне-то име Буджакъ ежнѣ значи угълъ.

тѣ не ся забавили да наченѣтъ втурнованіета задѣ Дунавѣ-тѣ. Императоръ Константинъ Погонатъ излѣзълъ на срѣщѣ имѣ. Той отнай-напрѣдъ щѣлъ да ги отласне, но ся разболѣлъ и си оставилъ войска-тѣ. Българе-тѣ поразили Гърци-тѣ и ги накарали да бѣгѣтъ. Тѣ миѣли Дунавѣ-тѣ по дри-тѣ имѣ (въ 671 г.), явилися подѣ Варѣжъ и отъ тукъ ся устремили на вѣтрѣ, въ Славенски-тѣ земи. Скоро тѣ завладѣли всѣхъ-тѣ странахъ между Дунавѣ-тѣ и Балканѣ-тѣ, до прѣдѣли-тѣ на Аваріѣжъ (сир. сегашнѣхъ Българіѣжъ), покорили тукъ Славенски-тѣ племена, турѣли имѣ да давѣтъ данокъ и (тѣй разсказва лѣтописецѣ-тѣ) помѣстили племе-то на Сѣверяне-тѣ подѣ Балканѣ-тѣ, на востокъ отъ Берегавско-то устїе, други-тѣ седеѣ вътѣви къмъ югъ и западъ, до Аварски-тѣ прѣдѣли. Може тѣ да ся искали да очистѣтъ за себеси сѣверо-западнїй-тѣ край на Мизїѣжъ, кой-то былъ най добъръ за їеднѣхъ такѣхъзи ордїѣхъ.

Всичко туй станѣло, разумѣва ся, не безъ насилїе, не безъ жестоки страданїя: въ VIII-тѣ вѣкъ изведнажъ ся подновява прѣселенїе-то на Славене-тѣ въ южни-тѣ области на имперїѣжъ-тѣ, дору и въ Пелопоннесѣ, и това пада ли не сѣ были прѣселници, кои-то бѣгали отъ власть-тѣ на Българе-тѣ. Обаче завладѣнїе-то на Мизїѣжъ не срѣщнѣло, колко-то ся види отъ лѣтописи-тѣ, голѣмо съпротивленїе, не станѣло съ продължителнѣхъ борбѣхъ: Българе-тѣ съ їеднїѣхъ, може да ся каже, ударѣ въздигнѣли царство между Славене-тѣ, и му станѣли глава.

Много ордїи, въ теченїе-то на вѣкове-тѣ, ся хвѣрѣли отъ Уралски-тѣ планини или отъ срѣднїѣхъ Азїѣхъ врѣхъ земледѣлски-тѣ Славене, и всички-тѣ комахай увардѣли, посрѣдъ мирно-то, общително-то Славенско племе, дивѣ-тѣ си, исключителнѣхъ народностъ, както: Авари-тѣ, Мадїари-тѣ, Печенѣзи-тѣ, Половци-тѣ, Татари-тѣ, Турци-тѣ и нѣколко други: утѣшнѣлно между тѣхъ исключенїе прѣдставѣтъ онѣзи пришлѣци, кои-то, кога-то и задишували Славене-тѣ съ силѣ-тѣ на оръжїе-то, ся склонявали прѣдъ духовнѣхъ-тѣ нѣтъ

силъ и си сродивали съ тѣхъ, правѣли си тѣхни защитници и братѣ. Таквизи были Гунни-тѣ, кои-то были толкова умразени на Германци-тѣ; таквизи излѣзли и Българе-тѣ. Въ царство-то, коѣ-то тѣ основали послѣ на Волгѣ и Кама, тѣ ся слѣли съ тамшини-тѣ Славене, царь-тѣ нѣкъ ся викалъ царь Славенски (Малекъ-слѣ-Саклабъ), тѣ ся прѣдставѣли на Араби-тѣ смѣшениѣ отъ Татарски племена съ славене; въ заддунавско-то си царство тѣ ѣще по легко и попълно ся сблжили (4). Завладѣтели-тѣ и завладѣнни-тѣ тозчасъ съставили въ политическо отношеніе іедно цѣло: Славене-тѣ влѣзли въ Български-тѣ войски на іединъ редъ съ покорители-тѣ си, а въ това врѣме туй было главенъ знакъ на политическо-то общеніе, — Славене-тѣ станѣли участници въ побѣди-тѣ и въ славѣ-тѣ на Аспарухови-тѣ прѣеминици, и, едвакъ промпиѣли сто години отъ врѣмето на завладѣніе-то нѣкъ, тѣ ся іавявѣтъ равноправни съ Българе-тѣ съграждане.

Но въишино-то различіе между два-та народа изчезиѣло іеѣще поклѣсно. Въ Мизійѣ два-та іазика, Българскій-тѣ и Славенскій-тѣ, іеѣще много врѣмѣ кѣнѣли, много врѣмѣ на господари-тѣ и на велможи-тѣ ѣ ся давали имена отъ урало-чудскій покрый; *Хаканъ*, древній-тѣ титулъ на Българскій-тѣ повелитель ся изгубилъ, по силѣ му много врѣмѣ носилъ титулъ *тарханъ* (5), Българе-тѣ іеѣще много

(4) Причипа-та іе была, безъ смѣніе, малкочисленность-та на ордіѣ-тѣ ($\frac{1}{3}$ отъ ізрвоначалнѣ-тѣ ордіѣ Кувратовѣ), коіа-то покорѣла Мизійѣ, и отдалеченность-та отъ съплеменни-тѣ ѣ народи, тогава като въ царство-то на Камски-тѣ Българе урало-чудскій-тѣ элементъ можѣлъ непрѣкъсвано да ся подновява.

(5) *Ταρχανος*, Constant. de Caerlm. 681. Менандръ, като разсказва (подъ 568г.) за сношеніѣ-та на іединъ турскій царь (въ Срѣднѣхъ Азіѣхъ), Дюзавула съ Византіѣхъ, хортува, чѣ той проводилъ до императоръ-тѣ іединъ посланикъ, кой-то ся викалъ *Тагла*, съ титулъ *тарханъ* (*Ταρχάν*).

връмя турѣли при клятвѣ-тъ кучета за свидѣтелство и ги разсичѣли на полвини, държѣли широко-то облекло Азійско, носѣли конски опашки намѣсто знамя (байрякъ), — догдѣ, найпослѣ, Христіанска-та вѣра не дала пълно торжество на кротко-то, свѣтле-то племе Славенско връхъ стихій-тъ на завладѣтели-тъ, и не изгладила Азіатско-Българскѣ-тъ народностъ до послѣдни-тъ ѿ дери.

3. За Аспаруха, основатель-тъ на Българіѣ нѣмъ знаемъ малко. Скоро обаче, Българе-тъ, като ся утвърдили въ Мизіѣ и като ся усилили (виднѣя като ввели Славене въ войски-тъ си), прѣмпили Балканъ-тъ и наченѣли да развалятъ до толкова Тракіѣ, що-то императоръ Константинъ Погонатъ былъ принуденъ да иска миръ: „по множество-то на грѣхове-тъ ни, дума лѣтописецъ Теофанъ, той бѣше длженъ да ся вѣрже, за голѣмъ срамъ на Римско-то име, да плаща на Българе-тъ сѣкъгодишенъ опредѣленъ данокъ. И чудно бѣше, какъ-то за далечни-тъ, тѣмъ и за ближни-тъ страни, чи оиѣзи хора, кои-то покориха подъ себеси всички-тъ племена на свѣтъ-тъ, отъ востокъ до западъ и отъ сѣверъ до югъ, бѣха сега надвити отъ този омразенъ и новъ народъ“. Юстиніанъ II, синъ-тъ Константиновъ, отнайнапрѣдъ обърналъ сили-тъ си връхъ Тракіѣ и Македоніѣ, противъ тамни-тъ Славени. Види ся, чи той ся іе уплашилъ, да ся не присѣдинѣтъ тѣ до Българско-то царство, и като покорилъ іедни, а други ся прѣдали доброволно завелъ голѣмо число отъ тѣхъ прѣзъ Абидосскій проливъ, на противоположній-тъ Малоазіатскій брѣгъ (6). Между туй Българе-тъ, какво-то ся види,

(6) Колко малко земѣ оставало въ непосредственно-то владѣніе на Византіѣ, показва извѣстіе-то на лѣтописецъ-тъ, чи Юстиніанъ *прострѣлъ тогава нападеніѣ-та си до Солунъ*. Отъ тѣзи Славене, кои-то были заведени въ Малкъ Азіѣ, той си съставилъ 30,000 отбранѣ войскѣ (*λαδς περιούσιος*, иѣщо като гвардіѣ) и ги назначилъ да ся бѣятъ съ Араби-тъ, кои-то впрочемъ примамали до себеси повече-то отъ тѣхъ.